

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
фармацевтичний факультет
кафедра соціальної фармації

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: **«ДОСЛІДЖЕННЯ СУЧАСНИХ ФОРМ ПРОЯВІВ
НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я»**

Виконала: здобувачка вищої освіти групи

Фм19(4,6з)-01а

спеціальності: 226 Фармація, промислова фармація
освітньої програми Фармація

Катерина ДАВИДЕНКО

Керівник: доцент закладу вищої освіти кафедри
соціальної фармації, к.юрид.н., доцент
Галина БОЛДАРЬ

Рецензент: завідувачка кафедри організації та
економіки фармації, д.фарм.н., професор Ганна
ПАНФІЛОВА

АНОТАЦІЯ

У кваліфікаційній роботі представлені результати дослідження сучасних форм проявів недобросовісної конкуренції в охороні здоров'я, здійснена їх класифікація та надана характеристика. Робота складається зі змісту, вступу, трьох розділів, висновків. Загальний обсяг роботи – 57 сторінок, 1 таблиця, 13 рисунків, 36 найменування літератури.

Ключові слова: недобросовісна конкуренція, неправомірне використання ділової репутації, неправомірна порівняльна реклама, дискредитація суб'єкта господарювання; поширення інформації, що вводить в оману.

ANNOTATION

The qualification work presents the results of a study of modern forms of unfair competition in healthcare, classifies them and provides a description. The qualification paper presents the results of a study of the peculiarities of legal regulation of social advertising in healthcare, and the study of applied aspects of the functioning of modern social advertising in the field of healthcare. The work consists of content, introduction, three chapters, conclusions. Total work size – 57 pages, 1 table, 13 figures, 36 references.

Key words: unfair competition, unlawful use of business reputation, unlawful comparative advertising, discrediting a business entity; dissemination of misleading information.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	
ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ВИВЧЕННЯ ЗАСАД ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я	8
1.1. Аналіз основних особливостей законодавства України про захист економічної конкуренції	8
1.2. Поняття та характеристика форм проявів недобросовісної конкуренції в охороні здоров'я	13
Висновки до першого розділу	23
РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА КОМПЕТЕНЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПОВНОВАЖЕНЬ З ПРОТИДІЇ НЕДОБРОСОВІСНІЙ КОНКУРЕНЦІЇ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я	25
2.1. Правовий статус Антимонопольного комітету України	25
2.2. Аналіз повноважень Держпродспоживслужби України у сфері протидії та запобіганню проявам недобросовісної конкуренції в охороні здоров'я	32
Висновки до другого розділу	37
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПРАКТИЧНИХ АСПЕКТІВ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕДОБРОСОВІСНУ КОНКУРЕНЦІЮ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я	39
3.1. Відповідальність за недобросовісної конкуренцію	39
3.2. Аналіз практичної діяльності Антимонопольного комітету України щодо протидії проявам недобросовісної конкуренції в охороні здоров'я	42
Висновки до третього розділу	55
ВИСНОВКИ	56
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	58

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АМКУ – Антимонопольний комітет України

ВСУ – Верховний Суду України

ДД – дієтична добавка

Держпродспоживслужба – Державна служба України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів

ЄС – Європейський Союз

КМУ – Кабінет Міністрів України

ЛЗ – лікарський засіб

МВ – медичний виріб

МОЗ – Міністерство охорони здоров'я

НПА – нормативно-правовий акт

ОЗ – охорона здоров'я

п. – пункт

р. – рік

ст. – стаття

ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю

ЦОВВ – центральний орган виконавчої влади

ч. – частина

ВСТУП

Актуальність теми. Дотримання принципів добросовісної конкуренції в умовах венного стану набуває особливої актуальності, адже це є запорукою для гідної ділової репутації суб'єктів господарювання у сфері ОЗ. Ділова репутація набувається конкретним учасником ринкових відносин, зокрема, в результаті виробництва якісної продукції, надання послуг на високому рівні, реалізації маркетингової кампанії, промоції товарів та послуг, що, у свою чергу, вимагає від суб'єкта господарювання залучення значних фінансових та людських ресурсів.

Проте одночасно із правомірною діяльністю суб'єкта господарювання на певному ринку товарів та послуг може одночасно крокувати недобросовісний суб'єкт, який паразитує на діловій репутації й досягненнях конкурента для отримання більших переваг для себе, зокрема, створюючи у споживача хибне враження про джерело походження товару та його зв'язок з іншим виробником, у якого вже склалась ділова репутація.

Мета дослідження. Метою роботи є вивчення найбільш типових категорій порушень конкурентного законодавства, які спостерігаються у сфері ОЗ.

Завдання дослідження. Відповідно до зазначеної вище мети були поставлені такі завдання:

- проаналізувати конкурентне законодавство України;
- скласти перелік протиправних дій, які належать до форм проявів недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності у сфері ОЗ;
- здійснити класифікацію правопорушень конкурентного законодавства, що можуть бути вчинені у сфері ОЗ;
- з'ясувати конкретні форми вчинення тих видів правопорушень, які є проявами недобросовісної конкуренції у сфері ОЗ;
- охарактеризувати правовий статус Антимонопольного комітету України;
- розкрити повноваження Держпродспоживслужби у сфері протидії та запобіганню проявам недобросовісної конкуренції в ОЗ;

- висвітлити практичні аспекти юридичної відповідальності за недобросовісну конкуренцію у сфері ОЗ;
- проаналізувати специфіку діяльності АМКУ щодо протидії проявам недобросовісної конкуренції в ОЗ.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що складаються під час економічної конкуренції в підприємницькій діяльності у сфері ОЗ.

Предметом дослідження стали сучасні форми проявів недобросовісної конкуренції в ОЗ та організаційно-правове забезпечення протидії таким правопорушенням.

Методи дослідження. Було використано такі загальні та спеціальні методи наукового пізнання: аналізу, синтезу, системний, порівняльний, історичний, контент-аналізу документів, графічний, формально-логічний, статистичний тощо.

Матеріалами дослідження стало законодавство України, наукові праці (дисертації, монографії, статті), рішення ВСУ, матеріали правозастосовчої практики АМКУ.

Практичне значення отриманих результатів. Висновки, які зроблені на підставі дослідження, можуть бути використані: 1) у практичній діяльності закладів ОЗ для з метою недопущення у своїй роботі проявів недобросовісної конкуренції; 2) у науково-дослідній діяльності для подальшого вивчення організаційно-правових проблем забезпечення добросовісної економічної конкуренції в ОЗ; 3) в освітньому процесі під час опанування як обов'язкових, так і вибіркового компонент здобувачами освіти різних спеціальностей галузі знань «22 Охорона здоров'я», зокрема: «Фармацевтичне право та законодавство», «Соціальна фармація», «Фармацевтичний менеджмент та маркетинг», «Медичне право та менеджмент за професійним спрямуванням», «Медичне право, професійна етика та деонтологія», «Правознавство», «Правознавство та медичне законодавство» тощо.

Елементи наукової новизни одержаних результатів полягають у тому, що у роботі комплексно досліджено форми проявів недобросовісної конкуренції в ОЗ та організаційно-правове забезпечення протидії ним.

Апробація результатів. Деякі наукові результати, отримані під час виконання дослідження, були представлені у стендовій доповіді, а також оприлюднені у тезах «Аналіз сучасних видів порушень економічної конкуренції в охороні здоров'я» збірнику наукових матеріалів III Міжнародної науково-практичної конференції «Фундаментальні та прикладні дослідження у галузі фармацевтичної технології», присвяченої 100-річчю з Дня народження Д. П. Сала (24 листопада 2023 р., НФаУ, м. Харків).

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Робота складається зі змісту, вступу, трьох розділів, висновків. Загальний обсяг роботи – 57 сторінок, 1 таблиця, 13 рисунків, 36 найменування літератури.

РОЗДІЛ І

ВИВЧЕННЯ ЗАСАД ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я

1.1. Загальна характеристика законодавства України про захист економічної конкуренції

Зважаючи на процеси глобалізації, поступового спрощення умов міжнародної торгівлі, національні ринки стають більш прозорими та відкритими для доступу транснаціональних корпорацій, експортерів з різних країн.

Питання конкурентної боротьби набуває нових аспектів. Конкуренція виробників вже давно не обмежується конкуренцією якості товарів які виробляються.

Термін «законодавства про захист економічної конкуренції» використано в законах України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 р. № 2210-III та «Про Антимонопольний комітет України» від 26.11.1993 р. 3659-XII. До 2003 р. у тексті цього Закону та інших НПА використовувалося словосполучення «антимонопольне законодавство» [14, 21].

У ст. 3 Закону України «Про захист економічної конкуренції» від 11.01.2001 р. № 2210-III не надано визначення (тлумачення) поняття «законодавство про захист економічної конкуренції». Там лише зазначено, що воно ґрунтується на нормах, установлених Конституцією України, і складається із Закону «Про захист економічної конкуренції», законів України «Про Антимонопольний комітет України», «Про захист від недобросовісної конкуренції», інших НПА, прийнятих відповідно до цих законів [14, 21, 31].

Якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана ВРУ, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться у цьому Законі, то застосовуються правила міжнародного договору. [14].

Проте в науковій та навчальній літературі для позначення цього виду законодавства іноді також використовують інші терміни, наприклад «конкурентне», «антимонопольно-конкурентне», «антимонопольне» [1]. Так, В.В. Добровольська та інші фахівці вказують, що конкурентне право – це загальний термін який включає правове регулювання різних сфер господарської діяльності в аспекті конкуренції між суб'єктами. Воно складається з норм права, що захищають економічну конкуренцію, регулюють діяльність монопольних утворень, обмежують зловживання монопольним становищем [1].

Правова допомога в конкурентній сфері включає комплексний захист від недобросовісної конкуренції, комплексні рішення в антимонопольній сфері.

Потужним інструментом захисту від недобросовісної конкуренції є звернення до Антимонопольного комітету України та юридичне супроводження розслідувань.

Національне законодавство про захист економічної конкуренції наділило Антимонопольний комітет України значним обсягом повноважень щодо зупинення антиконкурентних дій на внутрішньому ринку.

Зловживання монопольним становищем на ринку є також досить поширеною категорією правопорушень запобігти яким можливо лише ефективними засобами правового захисту.

Антимонопольно-конкурентне законодавство: загальна характеристика Антимонопольно-конкурентне законодавство України – це цілісна система нормативно-правових актів, що регулює відносини, які виникають у зв'язку з недобросовісною конкуренцією, обмеженням та попередженням монополізму у господарській діяльності [1].

Конкурентне законодавство – правова форма державного регулювання ринкових відносин, що представляють собою сукупність нормативних актів, цілями реалізації яких є відтворення і підтримка добросовісної конкуренції,

попередження, обмеження і припинення монопольної діяльності і недобросовісної конкуренції [1].

Стосовно ролі та місця антимонопольно-конкурентного законодавства в системі права України, то воно визначає правила поведінки на ринку, захищає підприємців від антиконкурентних дій інших суб'єктів господарських відносин, сприяє формуванню конкурентного середовища, у якому головною діючою особою повинен бути споживач.

Сучасне антимонопольно-конкурентне законодавство України представлена двома основними правовими інститутами:

- 1) антимонопольним інститутом;
- 2) інститутом захисту від недобросовісної конкуренції.

Але, крім цих інститутів, існує також інститут статусу та діяльності природних монополій, інститут господарсько-правової відповідальності за порушення антимонопольно-конкурентне законодавства, інститут статусу антимонопольних органів, інститут порядку розгляду справ антимонопольними органами.

Фахівці відмічають, що антимонопольно-конкурентне право охоплює набагато більше інститутів. Наявність інститутів дає підстави припустити, що дана правова конструкція не просто сукупність інститутів, а більш складна побудова, так як окремі закони та інститути охоплюють різні сфери суспільних відносин: цивільних, господарських, адміністративних, кримінальних [1].

Антимонопольно-конкурентне законодавство складається з:

а) конституційних положень (наприклад, ст. 42 Конституції України);
б) положень законів України (Господарський кодекс України, Закони України «Про Антимонопольний комітет України», «Про захист економічної конкуренції», «Про захист від недобросовісної конкуренції» та ін.) [14, 21, 31].

в) положень підзаконних НПА, серед яких особливе місце належить постановам КМУ, а також актам АМКУ, зокрема:

- постановам КМУ, наприклад «Про затвердження Порядку надання Кабінетом Міністрів України дозволу на узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання» № 219 від 28.02.2002 р. [19];

- розпорядження АМКУ «Про затвердження Положення про порядок подання заяв до Антимонопольного комітету України про попереднє отримання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання (Положення про концентрацію)» № 33-р від 19.02.2002 р. [17];

- розпорядження АМКУ України «Про затвердження Положення про порядок подання заяв до органів Антимонопольного комітету України про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання» (Положення про узгоджені дії) № 26-р. від 12.02.2002 р. [18].

Слід відмітити, що основною метою застосування конкурентного законодавства є наступні:

- охорона і заохочення конкуренції; здійснення контролю за суб'єктами господарювання, що мають суттєві економічну владу на товарному ринку;
- регулювання процесів концентрації на товарних ринках і контролю за структурою ринку;
- захист інтересів споживачів;
- сприяння малому підприємництву.

Так, в преамбулі Закону України «Про захист економічної конкуренції» зазначено, що він визначає правові засади підтримки та захисту економічної конкуренції, обмеження монополізму в господарській діяльності і спрямований на забезпечення ефективного функціонування економіки України на основі розвитку конкурентних відносин [17]. У свою чергу в преамбулі Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» зазначено, що він спрямований на встановлення, розвиток і забезпечення торгових та інших чесних звичаїв ведення конкуренції при здійсненні господарської діяльності в умовах ринкових відносин [20].

Результати проведеного аналізу законодавства України у сфері захисту економічної конкуренції та запобігання проявам монополізму свідчать, що

суспільні відносини у цій сфері регулюються НПА, які мають різну юридичну силу (рис. 1.1).

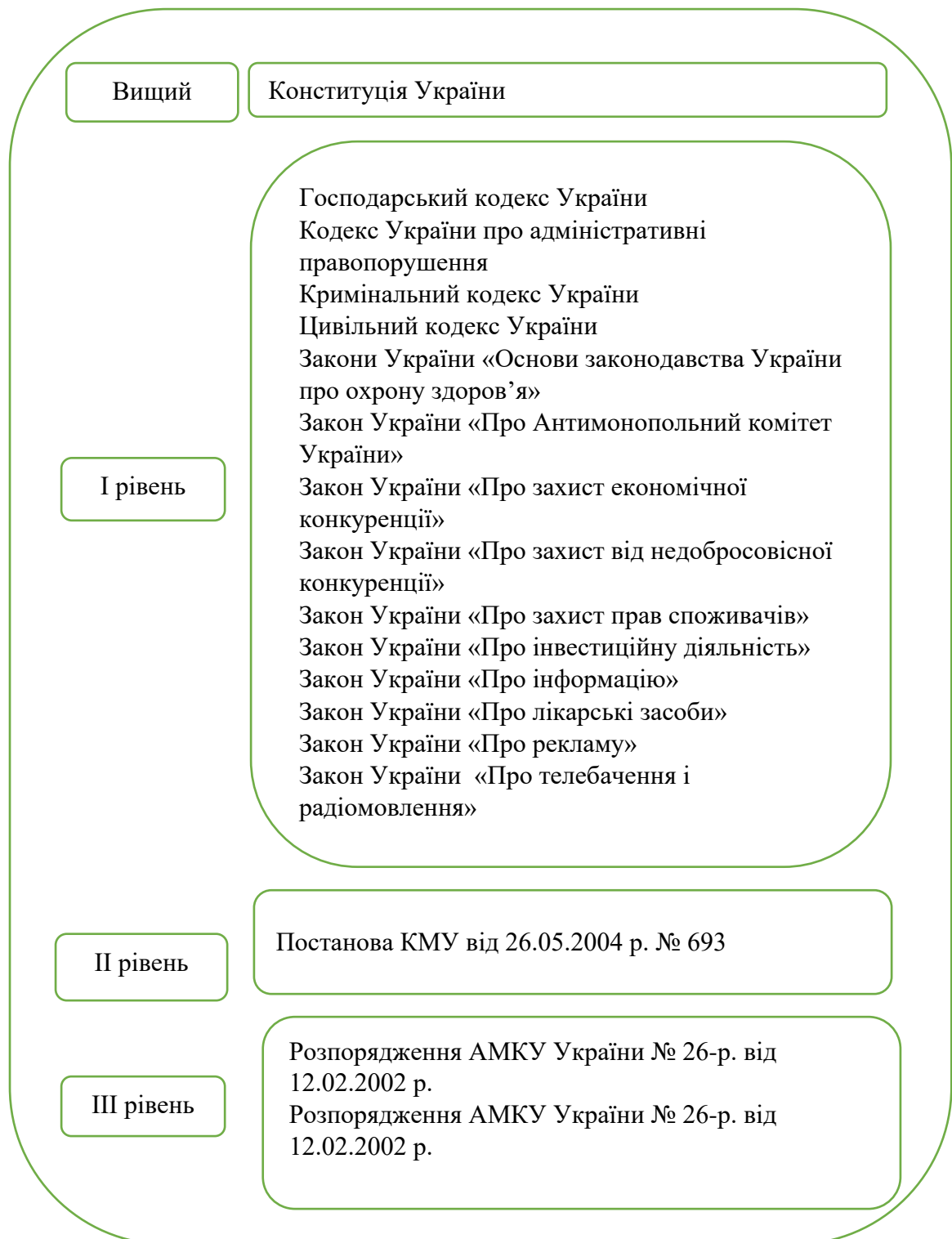

Рис. 1.1. Поділ (класифікація) за ознакою юридичної сили НПА України у сфері захисту захист від недобросовісної конкуренції

1.2. Поняття та характеристика форм проявів недобросовісної конкуренції в охороні здоров'я

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про захист економічної конкуренції» під терміном «економічна конкуренція» слід розуміти змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання, внаслідок чого споживачі, суб'єкти господарювання мають можливість вибрати між кількома продавцями, покупцями, а окремий суб'єкт господарювання не може визначати умови обороту товарів на ринку [21].

Державна політика у сфері розвитку економічної конкуренції та обмеження монополізму в господарській діяльності, здійснення заходів щодо демонополізації економіки, фінансової, матеріально-технічної, інформаційної, консультативної та іншої підтримки суб'єктів господарювання, які сприяють розвитку конкуренції, здійснюється органами державної влади, органами місцевого самоврядування та органами адміністративно-господарського управління та контролю.

Проаналізуємо основні положення Закону України «Про захист економічної конкуренції». Так, у ст. 5 цього НПА встановлено, що узгодженими діями є укладення суб'єктами господарювання угод у будь-якій формі, прийняття об'єднаннями рішень у будь-якій формі, а також будь-яка інша погоджена конкурентна поведінка (діяльність, бездіяльність) суб'єктів господарювання (ст. 5) [21]. Особи, які чинять або мають намір чинити узгоджені дії, є учасниками узгоджених дій.

Антиконкурентними узгодженими діями є узгоджені дії, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції (ст. 5) [21].

Відповідно до ст. 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції» антиконкурентними узгодженими діями, зокрема, визнаються узгоджені дії, які стосуються:

- 1) встановлення цін чи інших умов придбання або реалізації товарів;

- 2) обмеження виробництва, ринків товарів, техніко-технологічного розвитку, інвестицій або встановлення контролю над ними;
- 3) розподілу ринків чи джерел постачання за територіальним принципом, асортиментом товарів, обсягом їх реалізації чи придбання, за колом продавців, покупців або споживачів чи за іншими ознаками;
- 4) спотворення результатів торгів, аукціонів, конкурсів, тендерів;
- 5) усунення з ринку або обмеження доступу на ринок (вихід з ринку) інших суб'єктів господарювання, покупців, продавців;
- 6) застосування різних умов до рівнозначних угод з іншими суб'єктами господарювання, що ставить останніх у невігідне становище в конкуренції;
- 7) укладення угод за умови прийняття іншими суб'єктами господарювання додаткових зобов'язань, які за своїм змістом або згідно з торговими та іншими чесними звичаями в підприємницькій діяльності не стосуються предмета цих угод;
- 8) суттєвого обмеження конкурентоспроможності інших суб'єктів господарювання на ринку без об'єктивно виправданих на те причин [21].

Крім того, антиконкурентними узгодженими діями вважається також вчинення суб'єктами господарювання схожих дій (бездіяльності) на ринку товару, які призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції у разі, якщо аналіз ситуації на ринку товару спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій (бездіяльності).

Відповідно до ст. 10 Закону України «Про захист економічної конкуренції» узгоджені дії, передбачені ст. 6 цього Закону, можуть бути дозволені відповідними органами АМКУ комітету України, якщо їх учасники доведуть, що ці дії сприяють:

- вдосконаленню виробництва, придбанню або реалізації товару;
- техніко-технологічному, економічному розвитку;
- розвитку малих або середніх підприємств;
- оптимізації експорту чи імпорту товарів;

- розробленню та застосуванню уніфікованих технічних умов або стандартів на товари;
- раціоналізації виробництва [21].

Зауважимо, що згоджені дії, передбачені в ч. 1 ст. 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції» не можуть бути дозволені органами АМКУ, якщо конкуренція суттєво обмежується на всьому ринку чи в значній його частині (ч. 2 ст. 10) [21].

КМУ може дозволити узгоджені дії, на які АМКУ не було надано дозволу, якщо учасники узгоджених дій доведуть, що позитивний ефект для суспільних інтересів переважає негативні наслідки обмеження конкуренції (ч. 3 ст. 10). Однак такий дозвіл не може бути наданий, якщо: 1) учасники узгоджених дій застосовують обмеження, які не є необхідними для реалізації узгоджених дій; 2) обмеження конкуренції становить загрозу системі ринкової економіки [21].

Розглянемо поняття «монопольне (домінуюче) становище» суб'єкта господарювання на ринку товару (ст. 12). Вважається, що суб'єкт господарювання займає таке становище, якщо: 1) на цьому ринку у нього немає жодного конкурента; 2) не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин [21].

Монопольним (домінуючим) вважається становище суб'єкта господарювання, частка якого на ринку товару перевищує 35%, якщо він не доведе, що зазнає значної конкуренції [21]. Монопольним також може бути визнане становище суб'єкта господарювання, якщо його частка на ринку товару становить 35 або менше відсотків, але він не зазнає значної конкуренції, зокрема внаслідок порівняно невеликого розміру часток ринку, які належать конкурентам [21].

Згідно з ч. 1 ст. 13 аналізованого Закону зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку [21].

Зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку, зокрема, визнається:

1) встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку;

2) застосування різних цін чи різних інших умов до рівнозначних угод з суб'єктами господарювання, продавцями чи покупцями без об'єктивно виправданих на те причин;

3) обумовлення укладання угод прийняттям суб'єктом господарювання додаткових зобов'язань, які за своєю природою або згідно з торговими та іншими чесними звичаями у підприємницькій діяльності не стосуються предмета договору;

4) обмеження виробництва, ринків або технічного розвитку, що завдало чи може завдати шкоди іншим суб'єктам господарювання, покупцям, продавцям;

5) часткова або повна відмова від придбання або реалізації товару за відсутності альтернативних джерел реалізації чи придбання;

6) суттєве обмеження конкурентоспроможності інших суб'єктів господарювання на ринку без об'єктивно виправданих на те причин;

7) створення перешкод доступу на ринок (виходу з ринку) чи усунення з ринку продавців, покупців, інших суб'єктів господарювання [21].

Розглянемо основні положення Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції». У ст. 1 цього НПА міститься визначення

терміну «недобросовісна конкуренція». Нею визнаються є будь-які дії у конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності [20].

Варто звернути увагу, що згідно зі ч. 2 ст. 1 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» недобросовісною конкуренцією є дії у конкуренції, зокрема визначені главами 2-4 вказаного Закону, тобто: 1) неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання (глава 2); 2) створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції (глава 3); неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці (глава 4) [20].

По-перше, неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання.

До неправомірного використання ділової репутації суб'єкта господарювання відносяться: 1) неправомірне використання позначень; 2) неправомірне використання товару іншого виробника; 3) копіювання зовнішнього вигляду виробу; 4) порівняльна реклама. Проаналізуємо зміст цих понять.

1. Неправомірне використання позначень. Неправомірним є використання імені, комерційного (фірмового) найменування, торговельної марки (знака для товарів і послуг), рекламних матеріалів, оформлення упаковки товарів і періодичних видань, інших позначень без дозволу (згоди) суб'єкта господарювання, який раніше почав використовувати їх або схожі на них позначення у господарській діяльності, що призвело чи може призвести до змішування з діяльністю цього суб'єкта господарювання (ст. 4) [20].

Використання у фірмовому найменуванні власного імені фізичної особи не визнається неправомірним, якщо до власного імені додається який-небудь відмітний елемент, що виключає змішування з діяльністю іншого суб'єкта господарювання [20].

2. Неправомірним використанням товару іншого виробника є введення у господарський обіг під своїм позначенням товару іншого виробника шляхом змін чи зняття позначень виробника без дозволу уповноваженої на те особи (ст. 5) [20].

3. Копіюванням зовнішнього вигляду виробу є відтворення зовнішнього вигляду виробу іншого суб'єкта господарювання і введення його у господарський обіг без однозначного зазначення виробника копії, що може призвести до змішування з діяльністю іншого суб'єкта господарювання (ст. 6) [20].

Слід зауважити, що подібні випадки з копіюванням зовнішнього вигляду (його підробка) в історії медицини та фармації відомі доволі давно.

Так, у 2004 р. в польському місті Скаршеви була знайдена запечатана та на $\frac{1}{3}$ заповнена рідиною стародавня пляшка з написом на етикетці «In Nazareth Aechter Jerusalemer Balsam im goldnen Engel». Єрусалимський бальзам, згаданий на етикетці, був популярним лікарським засобом у Європі у 18 столітті. З 1719 р. його виробляв отець Антоніо Мензані да Куна у францисканській аптеці при монастирі Святого Спасителя в Єрусалимі. У 19 столітті бальзам став надзвичайно популярним у Сілезії завдяки відлюднику Йоганнесу Траутлеру з Маріїнської гори біля Клодзко. Слава про нього поширилася на північ до Пруссії та на південь до Богемії (Чехія). Після смерті відлюдника ліцензію на виробництво отримав власник аптеки Mohren-Apotheke, але йому довелося зіткнутися з недобросовісною конкуренцією з боку інших аптек, які підробляли бальзам [35].

Сьогодні відповідно до чинного законодавства в Україні не визнається неправомірним копіювання зовнішнього вигляду виробу або його частин, якщо таке копіювання обумовлено виключно їх функціональним застосуванням [20].

4. Порівняльна реклама. Порівняльною є реклама, що містить порівняння з іншими особами, товарами (діяльністю) іншої особи, прямо чи опосередковано ідентифікує конкурента або товари чи послуги, що

пропонуються конкурентом [20]. Правомірність порівняння у рекламі та відповідальність за недотримання встановлених законодавством вимог щодо змісту порівняльної реклами визначається Законом України «Про рекламу» [25].

По-друге, до створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції відносяться:

- 1) дискредитація суб'єкта господарювання (ст.8);
- 2) схилення до бойкоту суб'єкта господарювання (ст. 10);
- 3) схилення постачальника до дискримінації покупця (замовника) (ст. 11);
- 4) підкуп працівника, посадової особи постачальника (ст. 13);
- 5) підкуп працівника, посадової особи покупця (замовника) (ст. 14);
- 6) досягнення неправомірних переваг у конкуренції (ст. 15);
- 7) поширення інформації, що вводить в оману (ст. 15-1) [20].

Дискредитацією суб'єкта господарювання є поширення у будь-якій формі неправдивих, неточних або неповних відомостей, пов'язаних з особою чи діяльністю суб'єкта господарювання, у тому числі щодо його товарів, які завдали або могли завдати шкоди діловій репутації суб'єкта господарювання [20].

Схиленням до бойкоту суб'єкта господарювання є спонукання його конкурентом іншої особи, безпосередньо або через іншу особу, до відмови від установадження договірних зв'язків із цим суб'єктом господарювання, до невиконання (розірвання) або виконання неналежним чином договірних зобов'язань перед цим суб'єктом господарювання [20].

Схиленням постачальника до дискримінації покупця (замовника) є спонукання постачальника конкурентом покупця (замовника), безпосередньо або через іншу особу, до застосування постачальником до покупця (замовника) невігідних умов у господарській діяльності порівняно з цим чи іншими конкурентами покупця (замовника) [20].

Відповідно до ст. 13 цього НПА підкуп працівника, посадової особи постачальника – це надання або пропонування йому конкурентом покупця

(замовника), безпосередньо або через іншу особу, матеріальних чи інших вигод за неналежне виконання або невиконання працівником, посадовою особою постачальника службових обов'язків, що впливають з укладеного або пов'язані з укладенням між постачальником і покупцем (замовником) договору поставки товарів, виконання робіт, надання послуг, іншого договору або за неукладення договору [20].

До працівника постачальника прирівнюється й інша особа, яка згідно з своїми повноваженнями приймає рішення від імені постачальника про поставку товару, виконання робіт, надання послуг, впливає на прийняття такого рішення або якимось чином пов'язана з ним.

Підкуп працівника, посадової особи покупця (замовника) – це надання або пропонування йому конкурентом постачальника, безпосередньо або через іншу особу, матеріальних чи інших вигод за неналежне виконання або невиконання працівником, посадовою особою покупця (замовника) службових обов'язків, що впливають з укладеного або пов'язані з укладенням між постачальником і покупцем (замовником) договору поставки товарів, виконання робіт, надання послуг, іншого договору або за неукладення договору [20].

До працівника покупця прирівнюється й інша особа, яка згідно з своїми повноваженнями приймає рішення від імені покупця про придбання товару, виконання робіт, надання послуг, впливає на прийняття такого рішення або якимось чином пов'язана з ним.

Досягненням неправомірних переваг у конкуренції є отримання таких відносно іншого суб'єкта господарювання шляхом порушення чинного законодавства, яке підтверджено рішенням органу державної влади, органу місцевого самоврядування, наділеного відповідною компетенцією [20].

Важливо акцентувати увагу на тому, що проявом недобросовісної конкуренції є поширення інформації, що вводить в оману. Визначення цього терміну надано у ст. 15⁻¹ Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

Так, поширенням інформації, що вводить в оману, є повідомлення суб'єктом господарювання, безпосередньо або через іншу особу, одній, кільком особам або невизначеному колу осіб, у тому числі в рекламі, неповних, неточних, неправдивих відомостей, зокрема внаслідок обраного способу їх викладення, замовчування окремих фактів чи нечіткості формулювань, що вплинули або можуть вплинути на наміри цих осіб щодо придбання (замовлення) чи реалізації (продажу, поставки, виконання, надання) товарів, робіт, послуг цього суб'єкта господарювання [20].

Інформацією, що вводить в оману, є, зокрема, відомості, які:

1) містять неповні, неточні або неправдиві дані про походження товару, виробника, продавця, спосіб виготовлення, джерела та спосіб придбання, реалізації, кількість, споживчі властивості, якість, комплектність, придатність до застосування, характеристики, особливості реалізації товарів, робіт, послуг, ціну і знижки на них, а також про істотні умови договору;

2) містять неповні, неточні або неправдиві дані про фінансовий стан чи господарську діяльність суб'єкта господарювання;

3) приписують повноваження та права, яких не мають, або відносини, в яких не перебувають;

4) містять посилення на обсяги виробництва, придбання, продажу чи поставки товарів, виконання робіт, надання послуг, яких фактично не було на день поширення інформації [20].

Слід звернути увагу, що на даний час опис відомостей, які слід розглядати як інформацією, що вводить в оману, вказано в редакції ст. 15-1 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» після внесення до неї у 2019 р. певних змін Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Закону України "Про стандартизацію"».

Нами узагальнені та представлені на рис. 1.2. найбільш розповсюджені форми проявів недобросовісної конкуренції у сфері охорони здоров'я, що пов'язані із рекламою та використанням інформації.

Рис. 1.2. Основні форми проявів недобросовісної конкуренції у сфері охорони здоров'я, пов'язані із рекламою та використанням інформації

По-третє, у главі 3 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» систематизовано розташовані ще декілька діянь, які відносяться до проявів недобросовісної конкуренції, а саме неправомірне збирання, розголошення та використання комерційної таємниці.

Неправомірним збиранням комерційної таємниці вважається добування протиправним способом відомостей, що відповідно до законодавства України становлять комерційну таємницю, якщо це завдало чи могло завдати шкоди суб'єкту господарювання (ст. 16) [20].

Розголошенням комерційної таємниці є ознайомлення іншої особи без дозволу особи, уповноваженої на те, з відомостями, що відповідно до законодавства України становлять комерційну таємницю, особою, якій ці

відомості були довірені або стали відомі у зв'язку з виконанням відповідних обов'язків, якщо це завдало чи могло завдати шкоди суб'єкту господарювання (ст. 17) [20].

Схиленням до розголошення комерційної таємниці є спонукання особи, якій були довірені у встановленому порядку або стали відомі у зв'язку з виконанням відповідних обов'язків відомості, що відповідно до законодавства України становлять комерційну таємницю, до розкриття цих відомостей, якщо це завдало чи могло завдати шкоди суб'єкту господарювання (ст. 18) [20].

Неправомірне використання комерційної таємниці. Неправомірним використанням комерційної таємниці є впровадження у виробництво або врахування під час планування чи здійснення господарської діяльності без дозволу уповноваженої на те особи відомостей, що становлять відповідно до законодавства України комерційну таємницю (ст. 19) [20].

Висновки до розділу I

1. На підставі контент-аналізу текстів Законів України «Про економічну конкуренцію» та «Про захист від недобросовісної конкуренції» узагальнено перелік протиправних дій, які належать до форм проявів недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності.

2. З урахуванням специфіки господарської діяльності у сфері ОЗ, всі правопорушення, які визначені в Законі України «Про захист від недобросовісної конкуренції», класифіковано на 3 загальні групи, а саме : 1) неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання; 2) створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції; 3) неправомірне збирання, розкриття та використання комерційної таємниці.

3. Виділено для кожної групи правопорушень, які є проявами недобросовісної конкуренції, специфічні для сфери ОЗ форми. Висвітлено,

що найчастіше суб'єктами господарювання у сфері ОЗ вчиняються наступних види правопорушень законодавства у таких конкретних формах:

- 1) неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання (форми проявів: неправомірне використання позначень, копіювання зовнішнього вигляду виробу, неправомірна порівняльна реклама);
- 2) створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції (форми проявів: дискредитація суб'єкта господарювання; поширення інформації, що вводить в оману).

РОЗДІЛ II

ХАРАКТЕРИСТИКА КОМПЕТЕНЦІЇ ДЕРЖАВНИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ПОВНОВАЖЕНЬ З ПРОТИДІЇ НЕДОБРОСОВІСНІЙ КОНКУРЕНЦІЇ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я

2.1. Правовий статус Антимонопольного комітету України

АМКУ є державним органом із спеціальним статусом, метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності та у сфері публічних закупівель [14].

Особливості спеціального статусу АМКУ обумовлюються його завданнями та повноваженнями, в тому числі роллю у формуванні конкурентної політики, визначаються цим Законом, іншими актами законодавства і полягають, зокрема, в особливому порядку призначення та звільнення Голови АМКУ, його заступників, державних уповноважених АМКУ, уповноважених з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, голів територіальних відділень АМКУ, у спеціальних процесуальних засадах діяльності АМКУ, наданні соціальних гарантій, охороні особистих і майнових прав працівників АМКУ на рівні з працівниками правоохоронних органів, в умовах оплати праці [14].

АМКУ підконтрольний Президенту України та підзвітний Верховній Раді України. Основним завданням АМКУ є участь у формуванні та реалізації конкурентної політики в частині:

1) здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції;

2) контролю за концентрацією, узгодженими діями суб'єктів господарювання та дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час регулювання цін (тарифів) на товари, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій;

- 3) сприяння розвитку добросовісної конкуренції;
- 4) методичного забезпечення застосування законодавства про захист економічної конкуренції;
- 5) здійснення контролю щодо створення конкурентного середовища та захисту конкуренції у сфері публічних закупівель;
- 6) проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання та здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції [14].

АМКУ будує свою діяльність на принципах: 1) законності; 2) гласності; 3) захисту конкуренції на засадах рівності фізичних та юридичних осіб перед законом та пріоритету прав споживачів [14].

АМКУ здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, законів України «Про захист від недобросовісної конкуренції», «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», «Про Антимонопольний комітет України» та інших НПА [14, 15, 20].

Відповідно до ст. 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» державний контроль за додержанням законодавства про захист економічної конкуренції, захист інтересів суб'єктів господарювання та споживачів від його порушень здійснюються органами Антимонопольного комітету України [21].

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» під терміном «органи Антимонопольного комітету України» розуміється АМКУ, постійно діючі та тимчасові адміністративні колегії АМКУ, державний уповноважений АМКУ, адміністративні колегії територіальних відділень АМКУ [21].

Система органів АМКУ виглядає наступним чином. АМКУ утворюється у складі Голови та восьми державних уповноважених. Голова АМКУ має першого заступника та заступника Голови АМКУ, які призначаються з числа державних уповноважених. У разі необхідності для забезпечення здійснення

АМКУ окремих завдань за рішенням Президента України в АМКУ додатково вводиться посада заступника Голови АМКУ [14].

АМКУ утворює територіальні відділення, а в разі необхідності здійснює їх реорганізацію чи ліквідацію. АМКУ і його територіальні відділення становлять систему органів АМКУ, яку очолює Голова Комітету [14].

Відповідно до Указу Президента України «Про символіку Антимонопольного комітету України» від 10.07.2003 р. № 587/2003 офіційними символами АМКУ є прапор та емблема [26].

Прапор Антимонопольного комітету України являє собою прямокутне полотнище малинового кольору із співвідношенням сторін 2:3. У верхньому лівому куті полотнища (крижі) – Державний Прапор України, а в центрі вільної половини полотнища – зображення емблеми Антимонопольного комітету України [26].

Рис. 2.1. Зображення прапор Антимонопольного комітету України

Емблемою АМКУ є зображення малого Державного Герба України, накладеного на золоті – лікторську фасцію і два перехрещені крилаті жезли Меркурія – кадуцеї. Емблему вміщено у крузі малинового кольору, прикрашеному золотим картушем із вісьмома волютами на горизонтальних

осях. Висота малого Державного Герба України дорівнює $1/4$ діаметра малинового круга, висота картуша – $3/2$ діаметра малинового круга [26].

Рис. 2.2. Зображення емблеми Антимонопольного комітету України

АМКУ, адміністративні колегії АМКУ, Комісія (комісії) з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, державні уповноважені АМКУ, уповноважені з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, адміністративні колегії територіальних відділень АМКУ є органами АМКУ [14].

У 2019 р. на АМКУ були покладені повноваження як на орган оскарження у сфері публічних закупівель. Для цього Закон України «Про Антимонопольний комітет України» був доповнений ст. 6-1 [14].

АМКУ як орган оскарження у сфері публічних закупівель має такі повноваження:

- 1) утворювати Комісію (комісії) з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель;
- 2) визначати кількість комісій з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель;

- 3) затверджувати та оприлюднювати узагальнену практику розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель;
- 4) затверджувати та оприлюднювати Регламент роботи Комісії з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель;
- 5) затверджувати та оприлюднювати методичні рекомендації для Комісії з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель щодо специфіки розгляду комісіями скарг [14].

Для забезпечення розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель АМКУ утворює Комісію (комісії) з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель з числа уповноважених з розгляду скарг у сфері публічних закупівель у складі трьох осіб.

Відповідно до ч. 1 ст. 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» у сфері здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції АМКУ має такі повноваження:

- 1) розглядати заяви і справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції та проводити розслідування за цими заявами і справами;
- 2) приймати передбачені законодавством про захист економічної конкуренції розпорядження та рішення за заявами і справами, перевіряти та переглядати рішення у справах, надавати висновки щодо кваліфікації дій відповідно до законодавства про захист економічної конкуренції;
- 3) розглядати справи про адміністративні правопорушення, приймати постанови та перевіряти їх законність та обґрунтованість;
- 4) перевіряти суб'єкти господарювання, об'єднання, органи влади, органи місцевого самоврядування, органи адміністративно-господарського управління та контролю щодо дотримання ними вимог законодавства про захист економічної конкуренції та під час проведення розслідувань за заявами і справами про порушення законодавства про захист економічної конкуренції;

5) при розгляді заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, проведенні перевірки та в інших передбачених законом випадках вимагати від суб'єктів господарювання, об'єднань, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, їх посадових осіб і працівників, інших фізичних та юридичних осіб інформацію, в тому числі з обмеженим доступом;

б) призначати експертизу та експерта з числа осіб, які володіють необхідними знаннями для надання експертного висновку;

7) на підставі судового рішення господарського суду у випадках та порядку, визначених законом, під час проведення перевірок:

мати безперешкодний доступ до приміщень підприємств, установ та організацій, до місць зберігання інформації, що перебуває у володінні та/або користуванні суб'єктів господарювання, об'єднань, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю (комп'ютерів, технічних засобів електронних комунікацій та зберігання інформації, серверів, сейфів, робочих місць працівників тощо), незалежно від їх місцезнаходження;

копіювати та/або одержувати копії такої інформації;

накладати арешт або вилучати предмети чи інші носії інформації, документи, у тому числі їх оригінали, опломбовувати (опечатувати) приміщення, системи електронних комунікацій чи місця зберігання інформації у спосіб, що унеможлиблює ознайомлення з їх змістом;

проводити огляд приміщень та інших володінь суб'єктів господарювання, об'єднань, органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю, що перевіряються;

8) у разі перешкоджання працівникам Антимонопольного комітету України у виконанні ними повноважень, передбачених пунктами 4, 5 і 7 цієї частини, залучати поліцейських для застосування заходів, передбачених законом, для подолання перешкод;

9) залучати поліцейських, працівників митних та інших правоохоронних органів для забезпечення проведення розгляду справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема в разі проведення розслідування;

10) залучати до проведення перевірок спеціалістів органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій за погодженням з їх керівниками, депутатів місцевих рад за їх згодою;

11) проводити дослідження ринку, визначати межі товарного ринку (у сфері медіа - за методиками, погодженими з Національною радою України з питань телебачення і радіомовлення), а також становище, в тому числі монопольне (домінуюче), суб'єктів господарювання на відповідному ринку та приймати відповідні рішення (розпорядження);

12) за заявами Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, проводити розслідування з метою виявлення порушень законодавства у сфері захисту економічної конкуренції на ринках електричної енергії та природного газу;

13) визначати наявність або відсутність контролю між суб'єктами господарювання або їх частинами та склад групи суб'єктів господарювання, що є єдиним суб'єктом господарювання;

14) вносити до органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування обов'язкові для розгляду подання щодо анулювання ліцензій, припинення операцій, пов'язаних із зовнішньоекономічною діяльністю суб'єктів господарювання, у разі порушення ними законодавства про захист економічної конкуренції;

15) надавати обов'язкові для розгляду рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням щодо припинення дій або бездіяльності, які містять ознаки порушень законодавства про захист економічної конкуренції, та усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють;

16) звертатися до суду з позовами, заявами і скаргами у зв'язку із застосуванням законодавства про захист економічної конкуренції, а також із запитами щодо надання інформації про судові справи, що розглядаються цими судами відповідно до законодавства про захист економічної конкуренції;

17) звертатись та одержувати від компетентних органів інших держав необхідну інформацію для здійснення своїх повноважень;

18) надавати компетентним органам інших держав інформацію у випадках та порядку, передбачених законом;

19) здійснювати повноваження, передбачені Законом України «Про публічні закупівлі» [14].

2.2. Аналіз повноважень Держпродспоживслужби України у сфері протидії та запобіганню проявам недобросовісної конкуренції в охороні здоров'я

Держпродспоживслужба України була утворена у 2014 р. шляхом перетворення Державної ветеринарної та фітосанітарної служби і приєднання її до цього нового органу на підставі постанови КМУ «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 10.09.2014 р. № 442 [23].

Основним документом, в якому визначено правовий статус цього органу є Положення про Держпродспоживслужбу, яке затверджено постановою КМУ від 02.09.2015 р. № 667 [16].

Територіальні органи Держпродспоживслужби були утворені у 2015 р. Сьогодні це питання регулюється постановою КМУ «Про утворення територіальних органів Державної служби з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів» [27]. Наразі на регіональному рівні Держпродспоживслужба має головне управління в кожній області, також 4 міжрегіональних головних управління на державному кордоні: Північне, Південне, Східне, Західне [3, 27].

З метою забезпечення фінансування Держпродспоживслужби прийнято розпорядження КМУ від 27 січня 2016 року № 76-р. Затверджено структуру апарату Держпродспоживслужби та погоджено її з Міністром аграрної політики та продовольства України [3].

Штатний розпис та кошторис апарату Держпродспоживслужби затверджено за погодженням з Мінфіном. Відповідно до розпорядження Кабінету міністрів України від 6 квітня 2016 року № 260-р «Питання Державної служби з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів» Держпродспоживслужба офіційно розпочала роботу і приступила до виконання функцій [3].

С звернути увагу, що з моменту створення Держпродспоживслужби України у 2014 р. її повноваження розширювалися. Так, відповідно до розпорядження КМУ «Питання Державної служби з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів» від 06.04.2016 р. № 260-р. на цей орган були покладені функції і повноваження 3 органів, які були ліквідовані: Державної ветеринарної та фітосанітарної служби, Державної інспекції з питань захисту прав споживачів, Державної санітарно-епідеміологічної служби [12].

Крім того, на Держпродспоживслужбу було покладено завдання і функції з реалізації державної політики у сфері санітарного та епідемічного благополуччя населення, із здійснення контролю (нагляду) за дотриманням вимог санітарного законодавства у зв'язку з ліквідацією Державної санітарно-епідеміологічної служби [16].

Оскільки відповідно до Положення про неї Держпродспоживслужба є ЦОВВ, то її діяльність регулюється Законом України «Про центральні органи виконавчої влади» від 17.03.2011 р. № 3166-VI [16, 28].

Як будь-який ЦОВВ Держпродспоживслужба України має свій логотип, зображення якого представлено на рис. 2.2.

Рис. 2.2. Зображення логотипу Держпродспоживслужби України

На підставі проведеного аналізу нами узагальнені та згруповані у табл. 2.1. головні ознаки правового статусу Держпродспоживслужби України.

Таблиця 2.1.

Ознаки правового статусу Держпродспоживслужби України

№	Назва ознаки	Зміст
1.	Дата утворення органу в сучасному вигляді	10.09.2014 р. № 442
2.	Дата прийняття Положення як основного спеціального НПА, який визначає повноваження органу	постанова КМУ від 02.09.2015 р. № 667
3.	Гілка державної влади, до якої належить орган	виконавча влада
4.	Ланка гілки державної влади, до якої належить орган	центральний орган виконавчої влади
5.	Орган, який спрямовує й координує діяльність цього ЦОВВ	Кабінет Міністрів України

Важливо акцентувати увагу на те, що поширення неправдивої інформації у рекламі або неправомірна порівняльна реклама є одночасно проявами порушення двох галузей законодавства: 1) про захист від

недобросовісної конкуренції; 2) у сфері захисту прав споживачів [20, 22]. Крім того, у сферу уваги АМКУ підпадають випадки порушення цін, якщо це є проявом монополізму, а на Держпродспоживслужбу, у свою чергу, покладено повноваження контролю за державно регульованими цінами, у тому числі на ЛЗ. Саме тому є актуальним питання відмежування повноважень АМКУ та Держпродспоживслужби України у цій сфері.

Базуючись на тому, що діяльність органів влади при здійсненні контролю за додержанням вимог законодавства щодо формування, встановлення та застосування цін і тарифів, а також захисту суб'єктів господарювання і споживачів від недобросовісної конкуренції потребує координації діяльності названих органів, виходячи з їх компетенції та повноважень, між АМКУ та Держпродспоживслужбою України 22 грудня 2016 р. було підписано Меморандум про співпрацю («Меморандум»), який визначає відносини та напрями співробітництва між ними.

Взаємодія АМКУ та Держпродспоживслужби України щодо контролю за діяльністю суб'єктів господарювання у сфері контролю за цінами та проявами недобросовісної конкуренції здійснюється, виходячи з наступного.

По-перше, Держпродспоживслужби України у сфері дотримання вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін:

- здійснює державний нагляд (контроль) за дотриманням вимог формування, встановлення та застосування державних регульованих цін;

- здійснює державний нагляд (контроль) за достовірністю інформації, зазначеної у документах про формування, встановлення та застосування державних регульованих цін;

- надає у випадках, передбачених законодавством, висновки щодо економічного обґрунтування витрат під час формування цін (тарифів) на товари, роботи і послуги, щодо яких запроваджено державне регулювання цін (тарифів);

- надає органам виконавчої влади, органам місцевого самоврядування, суб'єктам господарювання обов'язкові до виконання приписи про усунення порушень вимог щодо формування, встановлення та застосування державних регульованих цін;

- здійснює контроль за дотриманням законодавства про рекламу в частині захисту прав споживачів реклами, приймає рішення про визнання реклами недобросовісної, прихованою, про визнання порівняння в рекламі неправомірним з одночасним зупиненням її розповсюдження;

- перевіряє додержання суб'єктами господарювання, що провадять діяльність у сфері торгівлі і послуг, вимог законодавства про захист прав споживачів, а також правил торгівлі та надання послуг.

По-друге, Антимонопольний комітет України:

- 1) бере участь у формуванні та реалізації конкурентної політики, зокрема, в частині дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час регулювання цін (тарифів) на товари (роботи, послуги), що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій;

- 2) проводить дослідження та розслідування за умов отримання фактів, підтверджених належним чином, що свідчать про одночасне зростання цін на споживчих ринках в одному або декількох регіонах, якщо такі ціни не підпадають під дію державного регулювання; у сфері захисту суб'єктів господарювання і споживачів від недобросовісної конкуренції розглядає справи щодо поширення інформації, яка вводить в оману (ст. 15-1 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції»), якщо:

- інформація, що поширюється, є неповною, та/або неточною, та/або неправдивою; інформація, що вводить в оману, поширюється суб'єктом господарювання (безпосередньо або через іншу особу) стосовно своєї діяльності, продукції (товари, роботи, послуги);

- встановлено дійсні або ймовірні наслідки у вигляді досягнення переваг у конкуренції від поширення інформації, що вводить в оману;

- встановлено факт, що поширення інформації, що вводить в оману пов'язано з відносинами у конкуренції чи може вплинути на них;
- встановлено причинно-наслідковий зв'язок між поширенням інформації, що вводить в оману, та наданням переваг споживачами, суб'єктами господарювання, товарам, роботам, послугам суб'єкту господарювання, який поширює таку інформацію, що призводить до отримання неправомірних переваг відносно інших конкурентів.

Висновки до розділу II

1. Проаналізовано правовий статус АМКУ України, охарактеризовано НПА, якими регулюється діяльність цього органу, висвітлено його організаційну структуру та символіку.

2. Розглянуто організаційне становлення Держпродспоживслужби України, розкрито його компетенцію щодо дотримання законодавства про захист прав споживачів.

3. Показано, що поширення неправдивої інформації у рекламі або неправомірна порівняльна реклама є одночасно проявами порушення двох галузей законодавства, а саме у сфері: 1) захисту від недобросовісної конкуренції (сфера повноважень АМКУ); 2) захисту прав споживачів (сфера повноважень Держпродспоживслужби). Висвітлено, що компетенція цих органів влади певним чином суміжна при здійсненні контролю за додержанням вимог законодавства щодо формування, встановлення та застосування цін і тарифів.

4. Проведено відмежування повноважень АМКУ та Держпродспоживслужби України у вказаних суміжних сферах законодавства.

Висвітлено, що до сфери уваги АМКУ підпадають випадки: 1) щодо порушень у рекламі - ті, які містять ознаки недобросовісної конкуренції; 2)

порушень законодавства у сфері застосування цін і тарифів - якщо є ознаки монополізму.

Узагальнено, що на Держпродспоживслужбу покладено повноваження контролю за державно регульованими цінами на ЛЗ, а також контролю за дотриманням інших, крім тих, що містять ознаки недобросовісної конкуренції, порушень законодавства про рекламу, зокрема: 1) недопущення дискримінаційної реклами; 2) недопущення прихованої реклами; 3) дотримання гендерної рівності; 4) дотримання вимог Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної»; 5) наявність відомостей, що передбачені як обов'язкові відповідно до вимог ст. 21 Закону України «Про рекламу» для реклами ЛЗ, медичної техніки, методів профілактики, діагностики, лікування і реабілітації; 6) відсутність у змісті реклами інформації, що заборонена відповідно до вимог ст. 21 Закону України «Про рекламу» та інших НПА для реклами ЛЗ, медичної техніки, методів профілактики, діагностики, лікування і реабілітації.

РОЗДІЛ III

АНАЛІЗ ПРАКТИЧНИХ АСПЕКТІВ ЮРИДИЧНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА НЕДОБРОСОВІСНУ КОНКУРЕНЦІЮ В ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я

3.1. Відповідальність за недобросовісної конкуренцію

У главі 5 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» містяться норми, в яких встановлені види відповідальності за вчинення дій, визначених цим Законом як недобросовісна конкуренція [20].

По-перше, ст. 21. Накладення штрафу за недобросовісну конкуренцію. Вчинення суб'єктами господарювання дій, визначених цим Законом як недобросовісна конкуренція, тягне за собою накладення штрафу у розмірі до п'яти відсотків доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) суб'єкта господарювання за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

Якщо доходу (виручки) немає або відповідач на вимогу органів Антимонопольного комітету України, голови його територіального відділення не надав відомостей про розмір доходу (виручки), штраф, передбачений частиною першою цієї статті, накладається у розмірі до десяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Накладення штрафу здійснюється відповідно до частин третьої - сьомої ст. 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» [20].

Суми стягнутих штрафів та пені за прострочення їх сплати зараховуються до державного бюджету.

По-друге, ст. 24 передбачено відшкодування шкоди. Особи, яким завдано шкоду внаслідок вчинення дій, визначених цим Законом як недобросовісна конкуренція, можуть звернутися до суду із позовом про її відшкодування.

По-третє, ст. 25 передбачено вилучення товарів з неправомірно використаним позначенням та копій виробів іншого суб'єкта господарювання.

Так, у разі визнання вчинення порушень, передбачених статтями 4 і 6 «Про захист від недобросовісної конкуренції» органи АМКУ або особи, права яких порушені, мають право звернутися до суду із позовом про вилучення відповідних товарів з неправомірно використаним позначенням, копій виробів іншого суб'єкта господарювання і у виробника, і у продавця. Порядок використання вилучених товарів визначається КМУ.

Рішення про вилучення товарів з неправомірно використаним позначенням та копій виробів іншого суб'єкта господарювання приймається у разі, якщо можливість змішування з діяльністю іншого суб'єкта господарювання не може бути усунена в інший спосіб.

По-четверте, у ст. 26 передбачено спростування неправдивих, неточних або неповних відомостей. Так, у разі встановлення факту дискредитації суб'єкта господарювання органи АМКУ мають право прийняти рішення про офіційне спростування за рахунок порушника поширених ним неправдивих, неточних або неповних відомостей у строк і спосіб, визначені законодавством або цим рішенням [20].

Слід відзначити, що доказами у справі про порушення недобросовісної конкуренції можуть бути різні, одним з них є опитування споживачів.

Наприклад, у справі про «цитрамон» АМКУ встановив, що пакування обох препаратів є схожим до ступеня змішування. Цей факт було підтверджено даними опитування споживачів, 90,5% з яких зазначили, що оформлення обох упаковок є подібним [4].

Важливо звернути увагу, що АМКУ застерігає учасників фармринку від шахраїв які розсилають від імені Комітету підозрілі «опитувальники» [5].

Як стало відомо Антимонопольному комітету, у своїх електронних листах аноніми ставлять низку конкретних запитань щодо функціонування ринку та оцінки дій його учасників, мотивуючи це нібито «необхідністю проведення неупередженого і незалежного опитування з питань можливих антиконкурентних, узгоджених дій» [5].

З огляду на це, офіційно повідомляємо, що лише органи АМКУ наділені повноваженнями витребувати зазначену інформацію: виключно у випадках, передбачених Законом України про «Антимонопольний комітет України» і оформлену у вигляді офіційної вимоги.

Зазначимо, що в окремих випадках Комітет може проводити опитування юридичних та фізичних осіб (наприклад, опитування споживачів чи market test), але повідомлення про це завжди публікуються на офіційному сайті АМКУ [5].

Перелік інших джерел інформації, що визнаються доказами у справі про порушення недобросовісної конкуренції представлено на рис. 3.1.

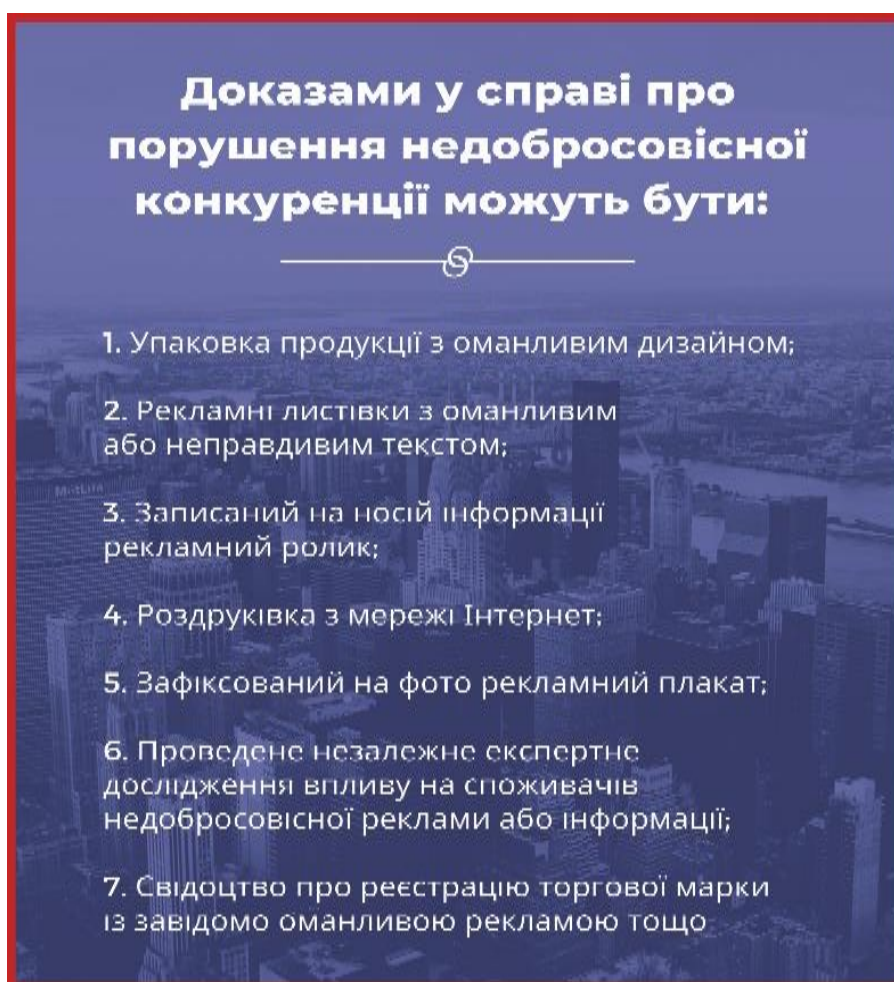

Рис. 3.1. Перелік джерел інформації, що визнаються доказами у справі про порушення недобросовісної конкуренції.

Важливо звернути увагу, що вимога органу АМКУ про надання інформації має бути складена належним чином і містити:

- посилення на відповідні норми законодавства про захист економічної конкуренції, що наділяють відповідний орган Комітету правом вимагати надання такої інформації;
- конкретні (фактичні) підстави (причини), у зв'язку з якими така інформація вимагається, із зазначенням номера та дати відповідної документальної підстави;
- вимоги надсилаються на юридичну адресу суб'єкта господарювання чи його уповноваженого представника;
- вимоги друкуються на офіційному бланку органу АМКУ та містять підпис державного уповноваженого Комітету [5].

3.2. Аналіз практичної діяльності Антимонопольного комітету України щодо протидії проявам недобросовісної конкуренції в охороні здоров'я

Аналіз правозастосовчої практики АМКУ дозволяє стверджувати, що найчастіше суб'єкти господарювання у сфері ОЗ вчиняють такі порушення, які вважаються проявами недобросовісної конкуренції: 1) неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання (форми проявів: неправомірне використання позначень, копіювання зовнішнього вигляду виробу, неправомірна порівняльна реклама); 2) створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції (форми проявів: дискредитація суб'єкта господарювання; поширення інформації, що вводить в оману [7, 8, 9]).

Створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції. Формами проявів цього

виду порушень є: 1) дискредитація суб'єкта господарювання; 2) поширення інформації, що вводить в оману. Останній є найбільш розповсюдженим.

У зв'язку з пандемією COVID-19 у 2020 р. АМКУ особливу увагу приділяв фармацевтичній сфері, зокрема через моніторинг цін та реагування на недобросовісні практики у сфері реклами ЛЗ [7].

Розглянемо приклади з практики розгляду справ а категорії «оманлива інформація (неповна/неточна/неправдива) щодо основних властивостей (характеристик) якості та ціни товару».

Так, у 2020 р. АМКУ здійснив моніторинг реклами ЛЗ. Було встановлено порушення розповсюдження у рекламі інформації, що вводить споживачів в оману інформація щодо: швидкого ефекту ЛЗ («діє враз», «швидко», «з 1 застосування»); ціни на ЛЗ («помірна ціна», «доступна ціна»); якості ЛЗ («висока якість»); лідерства ЛЗ («№1 у світі»); винятковості, унікальності ЛЗ (неправомірна порівняльна реклама: «на відміну від ...», «... без шкідливих компонентів ...») (рис. 3.2, 3.3) [7].

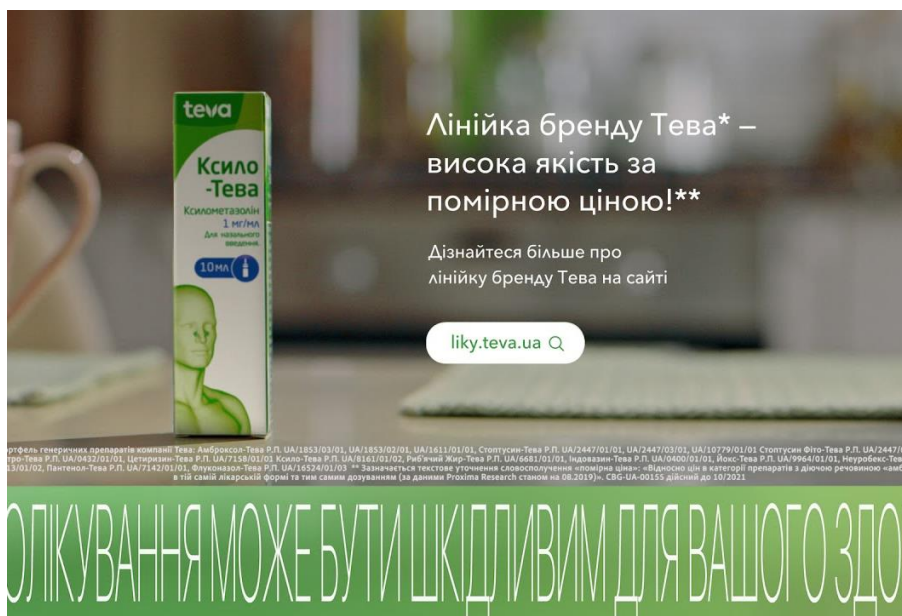

Рис. 3.2. Приклад прояву недобросовісної конкуренції.

Рис. 3.3. Приклади проявів недобросовісної конкуренції.

У зв'язку із частими порушеннями законодавства про захист від недобросовісної конкуренції, особливо в рекламі лікарських засобів, АМКУ було надано відповідні роз'яснення (Роз'яснення) [31].

Згідно Роз'яснень частими твердженнями в рекламі є акцентування (як у аудіосупроводі, так і у візуальних ефектах) на швидкому ефекті від прийому відповідного лікарського засобу («швидка дія», «швидке полегшення», «негайне усунення» симптомів хвороби тощо). Проте, така інформація може містити ознаки неточної, оскільки кожен лікарський засіб містить конкретно визначені умови його застосування (у тому числі строки прийому та час дії), які можуть бути неоднаковими у різних клінічних випадках [31].

Таким чином, твердження щодо часових проміжків (швидкості дії) тих чи інших лікарських засобів у рекламі повинні узгоджуватися з інформацією, що міститься в інструкціях про застосування таких лікарських засобів.

Таким чином, використання таких тверджень як «... долає швидко ...», «... швидко знищує ...», «... допомагає швидко очистити ...» та/або інших варіацій, за умов, коли інструкція для застосування лікарського засобу містить інформацію, зокрема, про абсорбцію відповідного лікарського засобу протягом різних проміжків часу (наприклад, від однієї години до двох) та/або

тривалості лікування (наприклад, від 2 до 4 тижнів, а в деяких випадках до 6 місяців), на думку АМКУ є нечітким формулюванням, яке може ввести споживачів в оману. Тому, такі дії можуть містити ознаки поширення неточної інформації, що впливає або може вплинути на попит споживачів» [31].

Окрім цього, відповідно до п. 18 Роз'яснень така характеристика як «помірна ціна» («доступна ціна» та ін.) також може вводити споживачів в оману, оскільки поняття цінової «помірності» та «доступності» є різним для категорій населення з різним доходом. Враховуючи зазначене, АМКУ визначає поширення таких відомостей в рекламі як дії, що містять ознаки поширення неточної інформації, що можуть вплинути на попит споживачів та є порушенням ст. 15-1 Закону. Тому суб'єкти господарювання мають звертати увагу на вислови та твердження, перебільшення які використовуються в рекламі [31] (рис. 3.4).

Рис. 3.4. Приклад прояву недобросовісної конкуренції.

Одним із прикладів неточної інформації щодо лікарських засобів можна побачити у справі АМКУ щодо рекламування лікарського засобу «КОМБІСПАЗМ®» [31].

На телебаченні поширювались рекламні ролики (різного хронометражу) лікарського засобу (рис. 3.5)

Рис. 3.5. Приклад прояву недобросовісної конкуренції.

Прикладом справи щодо неправдивої інформації у рекламі ЛЗ, пов'язаної з профілактичними та лікувальними властивостями препаратів щодо COVID-19, може бути наступна. Так, ТОВ «Юрія-фарм» здійснювало рекламу ЛЗ «Декасан» шляхом поширення на ТВ каналі «1+1» ролика, у якому стверджувалось, що цей ЛЗ «Діє на всі складні віруси, включаючи коронавіруси!». Однак жодної інформації про такі властивості не було в інструкції «Декасану». Так само були відсутні будь-які клінічні дослідження, які б підтвердили лікувальний або профілактичний ефект препарату щодо хвороби Covid-19. Рішенням АМКУ від 02.07.2020 № 421-р. на підприємство було накладено штраф 528004 грн. Скріншот реклами представлено на рис. 3.6.

Так, ТОВ «Науково-виробнича компанія «Екофарм» розміщувало інформацію про ЛЗ «ПРОТЕФЛАЗИД®» : 1) на веб-сайті підприємства про те, що отримано результати досліджень щодо дії протекфлазиду на коронавіруси; 2) у сюжеті новин «Сьогодні» телевізійного каналу «УКРАЇНА» за 06.03.2020 р.: «...може зупинити китайський коронавірус...», «...екстракт із трави щучки дернистої та війника наземного – це саме ці складові, які мають убезпечити від коронавірусу...». Рішенням АМКУ від 10.07.2020 № 430-р на підприємство накладено штраф у розмірі 3201464 грн. [7].

Прикладом недобросовісної реклами на ринку медичних послуг, пов'язаною з неправдивою інформацією, може бути наступна справа.

Так, під час здійснення діяльності на ринку медичних послуг з проведення ПЛР-діагностики COVID-19 товариство з обмеженою відповідальністю «МЕДИЧНА КЛІНІКА «ВЕРДЕ» поширює в мережі Інтернет, у тому числі в рекламі, неточні та неправдиві відомості про строк виконання ПЛР-діагностики COVID-19 та отримання результатів цього аналізу, зокрема внаслідок обраного способу їх викладення та замовчування окремих фактів, що можуть вплинути на наміри споживачів щодо замовлення медичних послуг саме цього суб'єкта господарювання.

За результатами розгляду адміністративною колегією Північного міжобласного територіального відділення АМКУ України справи № 114/60/130-рп/к.20 такі дії товариства з обмеженою відповідальністю «МЕДИЧНА КЛІНІКА «ВЕРДЕ» визнано недобросовісною конкуренцією у вигляді поширення інформації, що вводить в оману, що є порушенням, передбаченим статтею 15-1 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції». Рішенням адміністративної колегії північного міжобласного територіального відділення АМКУ від 14 квітня 2021 року № 60/27-р/к на порушника накладено штраф у розмірі 68000 грн. [29].

Іншим прикладом прояву недобросовісної конкуренції на ринку медичних послуг, пов'язаної з поширенням інформації, що вводить в оману,

є і кейс ТОВ «Ісіда-IVF». Так, у 2021 р. Північне міжобласне територіальне відділення АМКУ за результатами розгляду справи розпочатої за ознаками порушення конкурентного законодавства наклало штраф на ТОВ «Ісіда-IVF». Компанія працює на ринку медичних послуг для жінок та лікування безпліддя, а справу порушено за заявою однієї з її постраждалих клієнток [10].

Фахівці територіального відділення АМКУ встановили, що ТОВ «Ісіда-IVF» поширює в мережі Інтернет, зокрема і шляхом розповсюдження реклами, відомості щодо своєї діяльності, статусу та досягнень, не маючи належного документального підтвердження цієї інформації. А саме поширювалися:

- відомості щодо першості товариства серед українських клінік в отриманні сертифіката QHA Trent;
- твердження про ставлення споживачів до ТОВ «Ісіда-IVF», як до найбільш надійного та комфортного місця в столиці для пологів та спостереження за вагітністю;
- твердження, що саме в цій клініці вперше в Україні та Східній Європі було здійснено запліднення розмороженої яйцеклітини, а також народження дитини після використання середовища Embryo Gen;
- позиціонування клініки, як такої, що є лідером в Україні та Східній Європі на ринку надання медичних послуг з лікування безпліддя [10].

Така недобросовісна реклама вводить в оману споживачів та призводить до отримання неправомірних переваг у конкуренції. Адже клієнти, повіривши інформації про «досягнення» клініки, можуть надавати їй перевагу. Тож конкуренти товариства втрачатимуть потенційних клієнтів.

Зважаючи на викладене, Адміністративною колегією відділення 22 липня 2021 року дії ТОВ «Ісіда-IVF» визнано недобросовісною конкуренцією та накладено штраф. Компанію зобов'язано у 10-денний строк з дня одержання рішення припинити порушення [10].

Зауважимо, що у 2017 році на ТОВ «Ісіда-IVF» АМКУ уже накладався штраф за поширення неточної та неправдивої інформації про її господарську діяльність [10].

Проаналізуємо практику розгляду АМКУ справ щодо неправомірного використання оформлення упаковки товарів без дозволу (згоди) суб'єкта господарювання, який раніше почав використовувати його у господарській діяльності.

Вважаємо за доцільне підкреслити актуальність ст. 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», відповідно до ч. 1 якої «неправомірним є використання імені, комерційного (фірмового) найменування, торговельної марки (знака для товарів і послуг), рекламних матеріалів, оформлення упаковки товарів і періодичних видань, інших позначень без дозволу (згоди) суб'єкта господарювання, який раніше почав використовувати їх або схожі на них позначення у господарській діяльності, що призвело чи може призвести до змішування з діяльністю цього суб'єкта господарювання».

Однією із характерних прикладів такого порушення є справа ТОВ «Фармацевтична компанія «Здоров'я», яке здійснювало виробництво фармацевтичних препаратів без дозволу приватного акціонерного товариства «Фармацевтична фірма «Дарниця» з використанням оформлення упаковки лікарського засобу «Цитрамон-Здоров'я», яке схоже на оформлення упаковки лікарського засобу «Цитрамон-Дарниця», яке ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» раніше за товариство з обмеженою відповідальністю «Фармацевтична компанія «Здоров'я» почало використовувати в господарській діяльності, що могло призвести до змішування з діяльністю ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця». Такі дії визнано порушенням, передбаченим статтею 4 Закону [30].

До АМКУ у 2020 р. звернулося ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» з заявою про порушення. Товариство звернуло увагу на наявність в аптечних мережах добре відомого пересічним споживачам, лікарського

засобу з назвою «Цитрамон», упаковка якого оформлена в схожому з їх продуктом стилі [13].

Нижче на рис. 3.8. надаємо фото оформлення упаковок ЛЗ, що є предметом звернення, яке міститься в офіційних матеріалах АМКУ.

Рис. 3.8. Приклади упаковок ЛЗ, що є предметом справи АМКУ

У ході розгляду справи Комітет встановив, що ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця» раніше за ТОВ «Фармацевтична компанія «Здоров'я» почало використовувати відповідне оформлення упаковки для свого товару [13].

Крім того, заявник здійснював просування власної продукції, яке серед іншого полягало у замовленні рекламних послуг із оригінальним оформленням упаковки на телебаченні, носіях внутрішньої реклами, в друкованих ЗМІ, на радіо та у мережі Інтернет тощо. За цей час Фармацевтичною фірмою «Дарниця» було напрацьовано відповідну ділову репутацію та сформовано позитивний імідж свого продукту [13].

АМКУ проаналізував наявні матеріалами справи та дійшов висновку щодо можливості змішування двох упаковок «цитрамонів» та наявності порушення у діях ТОВ «Фармацевтична компанія «Здоров'я» [13].

Слід зауважити, що питання схожості окремого елемента упаковки (знак «Цитрамон») відповідача зі знаком для товарів і послуг «Цитрамон» заявника було предметом розгляду судової справи. Судами також було встановлено змішування за наведеними елементами, що корелюється з підходом АМКУ при розгляді справи про порушення ТОВ «Фармацевтична компанія «Здоров'я» статті 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» [13].

Тоді АМКУ встановив, що пакування обох препаратів є схожим до ступеня змішування. Цей факт було підтверджено даними опитування споживачів, 90,5% з яких зазначили, що оформлення обох пакувань є подібним.

Отже, АМКУ у 2020 році оштрафував на 10 млн 191 тис. грн ТОВ «Фармацевтична компанія «Здоров'я» за використання схожого зовнішнього пакування ліків «Цитрамон-Дарниця» (виробник – ПрАТ «Фармацевтична фірма «Дарниця») під час виробництва власного продукту – пігулок «Цитрамон-Здоров'я» [13].

Однак відповідач оскаржив рішення АМКУ у суді. Перша інстанція підтримала позицію Комітету, проте Північний апеляційний господарський суд (ПАГС) визнав рішення АМКУ недійсним [32].

Комітет оскаржив цю позицію ПАГС у Верховному Суді, який у підсумку постановив, що апеляційна інстанція дійшла безпідставного висновку про відсутність у Комітету права проводити опитування споживачів, не виконала свого обов'язку оцінити всі докази, подані сторонами. ВСУ повернув справу на повторний розгляд. Після повторного розгляду ПАГС залишив рішення АМКУ у силі [32].

І хоча відповідач продовжив оскарження рішення Комітету у касаційній інстанції, 20 грудня 2022 року Верховний Суд закрити касаційне

провадження за цією скаргою, зважаючи на відповідність рішень судів, прийнятих на користь Комітету висновкам ВСУ у подібних правовідносинах.

Отже, рішення Комітету, підтримане господарськими судами, набрало законної чинності. Відповідач сплатив повну суму штрафу до державного бюджету [32].

Наведемо ще один приклад. Так, АМК розпочав розгляд справи за ознаками порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції товариствами з обмеженою відповідальністю «Виробничо-торгівельна фірма Фармаком» та «Аптека Гаєвського». Справу розпочато за фактом виробництва та поширення ними копій продукції, права на використання якої має інший дистриб'ютор [2].

У грудні 2021 року до Комітету звернулося товариство з обмеженою відповідальністю «ВОРВАРТС ФАРМА» - офіційний імпортер та дистриб'ютор ДД європейського виробництва «L - БЕТАРГІН» в Україні. Заявник повідомив, що ТОВ «Виробничо-торгівельна фірма Фармаком» на замовлення ТОВ «Аптека Гаєвського» виробляє та реалізує в Україні ДД «БЕТАГІН ПЛЮС», яка за складом і назвою схожа на дієтичну добавку «L - БЕТАРГІН» [2]. Фото відповідних упаковок ДД представлено на рис. 3.8.

Рис. 3.9. Приклади упаковок дієтичних добавок

АМКУ встановив, що препарати «L - БЕТАРГІН» та «БЕТАГІН ПЛЮС» дійсно мають схожі позначення. Окрім цього вони схожі за складом, обидва містять підсолоджувачі та мають схожі рекомендації до споживання, тож є взаємозамінними товарами (рис. 3.8) [2].

Слід акцентувати увагу на тому, що як для вітчизняної, так і для зарубіжної фармації та медицини актуальним є питання недобросовісної конкуренції у формі неправомірного збирання, розголошення та використання комерційної таємниці [33, 34, 26].

Так, відомий фармацевтична компанія Pfizer звинуватила свою співробітницю у крадіжці секретів виробництва вакцини проти COVID-19. Стверджується, що співробітниця фармкомпанії завантажила в жовтні тисячі файлів на свій особистий Google-диск, а потім ввела роботодавця в оману щодо того, що саме вона завантажила та де знаходяться файли в цей момент [33, 34].

Pfizer пред'явила своєму колишньому заступнику директора із клінічної статистики претензії у вигляді позову, поданого до суду штату Каліфорнія. Згідно зі скаргою, поданою фармгіантом, Чун Сяо (Шеррі) Лі завантажила в особистий обліковий запис понад 12 000 файлів, включаючи безліч конфіденційних документів, зі свого робочого ноутбука, виданого Pfizer [33, 34].

Документи, як стверджується позивачем, стосувалися різних розробок і тем, у тому числі досліджень вакцини проти COVID-19 та планів щодо розробки моноклональних антитіл, а також містили «безліч іншої високочутливої інформації Pfizer» [33, 34].

Роботодавець запідозрив співробітницю у спробі переходу до конкурентів: згідно з позовною заявою, Лі мала розпочати роботу в біофармацевтичній компанії Xencor наприкінці цього місяця. Pfizer нарікає, що вона зайшла так далеко, що перед своїм звільненням віддала співробітникам служби безпеки Pfizer «підроблений» ноутбук, тобто не той, що видала їй фармацевтична компанія [33, 34].

Pfizer попросила у судді винести тимчасову заборону на використання, розкриття, передачу або зміну конфіденційної інформації, якою володіє Шеррі Лі, а також зобов'язати її надати юристу компанії доступ до особистих облікових записів Google та всіх своїх електронних пристроїв [33, 34].

Висновки до розділу III

1. З'ясовано, що статтями 20-26 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» за вчинення дій, визначених у законодавстві як недобросовісна конкуренція, передбачені наступні види відповідальності: 1) накладення штрафу; 2) відшкодування шкоди; 3) вилучення товарів з неправомірно використаним позначенням та копій виробів іншого суб'єкта господарювання; 4) спростування неправдивих, неточних або неповних відомостей.

2. За результатами аналізу судової та правозастосовчої практики у сфері дотримання законодавства про захист економічної конкуренції висвітлено ті категорії правопорушень, що віднесені законодавством до проявів недобросовісної конкуренції, та які на сучасному етапі найчастіше вчиняються у сфері ОЗ.

3. Узагальнено, що найчастіше суб'єкти господарювання у сфері ОЗ вчиняють такі порушеннями, які вважаються проявами недобросовісної конкуренції: 1) неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання (форми проявів: неправомірне використання позначень, копіювання зовнішнього вигляду виробу, неправомірна порівняльна реклама); 2) створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції (форми проявів: дискредитація суб'єкта господарювання; поширення інформації, що вводить в оману).

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

1. На підставі контент-аналізу матеріалів судової практики ВСУ з питань застосування законодавства про захист економічної конкуренції та результатів правозастосовчої діяльності АМКУ виділені та класифіковані форми порушень, які мають місце серед суб'єктів господарської діяльності у сфері ОЗ. Показано, що до основних видів можна віднести наступні: 1) антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання (зокрема, погодження конкурентної поведінки на торгах шляхом обміну інформацією під час підготовки тендерної документації); 2) недобросовісна конкуренція.

2. Узагальнено, що найчастіше суб'єкти господарювання у сфері ОЗ вчиняють такі порушеннями, які вважаються проявами недобросовісної конкуренції: 1) неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання (форми проявів: неправомірне використання позначень, копіювання зовнішнього вигляду виробу, неправомірна порівняльна реклама); 2) створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції (форми проявів: дискредитація суб'єкта господарювання; поширення інформації, що вводить в оману).

3. З'ясовано, що суб'єкти господарювання у сфері ОЗ, допускають порушення, які пов'язані із запитуванням інформації, проведенням перевірок АМКУ, а також активно користуються своїм правом оскаржувати рішення цього органу до суду.

4. Охарактеризовано види відповідальності, передбачені у Законі України «Про захист від недобросовісної конкуренції», до яких відноситься: 1) накладення штрафу; 2) відшкодування шкоди; 3) вилучення товарів з неправомірно використаним позначенням та копій виробів іншого суб'єкта господарювання; 4) спростування неправдивих, неточних або неповних відомостей.

5. Висвітлено, що органами, до яких суб'єкт господарювання може звернутися за захистом своїх прав у випадку наявності ознак порушення з

боку недобросовісного конкурента, є Антимонопольний комітет України та судові органи. Акцентовано увагу на тому, що у разі існування реальної потенційної загрози діловій репутації або фактичного нанесення їй шкоди внаслідок недобросовісних дій з боку конкурента, суб'єкт господарювання має право невідкладно звертатися до АМКУ з метою припинення або запобігання неправомірним діям.

6. Доведено, що компетенція АМКУ та Держпродспоживслужби України певним чином є суміжною: 1) щодо захисту суб'єктів господарювання і споживачів від недобросовісної конкуренції у рекламі; 2) при здійсненні контролю за додержанням вимог законодавства щодо формування, встановлення та застосування цін і тарифів. Здійснено відмежування компетенції цих органів у названих суміжних сферах, наведено повноваження кожного з них.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антимонопольно-конкурентне право : навчально-методичний посібник для здобувачів вищої освіти ступеня магістра права усіх форм навчання / Добровольська В. В., Квасніцька О.О., Гофман О.Р., Зятіна Д. В. – Одеса, 2021. – 131 с. (дата звернення: 18.09.2023).
2. «Бетаргін»VS «Бетагін»: розпочато справу щодо брендування дієтичних добавок. Офіційний вебпортал Антимонопольного комітету України. 29 вересня 2022 року. URL: <https://amcu.gov.ua/news/betarginvs-betargin-rozprochato-spravu-shchodo-brenduvannya-diyetichnih-dobavok> (дата звернення: 21.09.2023).
3. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. Офіційний сайт. URL: <https://dpss.gov.ua/> (дата звернення: 04.10.2023).
4. 10 млн грн штрафу. Верховний Суд підтримав позицію АМКУ у справі «Цитрамону». Офіційний вебпортал Антимонопольного комітету України. 30 грудня 2022 року. URL: <https://amcu.gov.ua/news/10-mln-grn-shtrafu-verhovnij-sud-pidtrimav-poziciyu-amku-u-spravi-citramonu> (дата звернення: 09.10.2023).
5. До уваги учасників фармацевтичного ринку! Офіційний вебпортал Антимонопольного комітету України. 09 жовтня 2023 року. URL: <https://amcu.gov.ua/news/do-uvagi-uchasnikiv-farmaceutichnogo-rinku> (дата звернення: 12.10.2023).
6. Офіційний вебпортал Антимонопольного комітету України. 29 вересня 2022 року. URL: (дата звернення: 09.10.2023).
7. Звіт Антимонопольного комітету України за 2020 рік. URL: <https://amcu.gov.ua/storage/app/uploads/public/605/4a0/e26/6054a0e268fc0702551413.pdf> (дата звернення: 15.11.2023).
8. Звіт Антимонопольного комітету України за 2021 рік. URL: <https://amcu.gov.ua/storage/app/uploads/public/627/ccb/c10/627ccbc10ef3d640199715.pdf> (дата звернення: 16.11.2023).

9. Звіт Антимонопольного комітету України за 2022 рік. URL: <https://amcu.gov.ua/storage/app/uploads/public/641/87f/e95/64187fe957f1c745683055.pdf> (дата звернення: 17.11.2023).
10. Клініку репродуктивного здоров'я «Ісіда» повторно оштрафовано за недобросовісну рекламу. Офіційний сайт Антимонопольного комітету України. 04.09.2021 р. URL: <https://amcu.gov.ua/news/kliniku-reproduktivnogo-zdorovya-isida-povtorno-oshtrafovano-za-nedobrosovisnu-reklamu> (дата звернення: 07.10.2023).
11. Огляд судової практики Верховного Суду з питань застосування законодавства про захист економічної конкуренції. Інформаційний лист АМКУ від 03 червня 2022 р. URL: <https://amcu.gov.ua/npas/oglyad-sudovoyi-praktiki-verhovnogo-sudu-z-pitan-zastosuvannya-zakonodavstva-pro-zahist-ekonomichnoyi-konkurenciyi?v=6299bc17c0235> (дата звернення: 20.10.2023).
12. Питання Державної служби з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів : розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.04.2016 р. № 260-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text> (дата звернення: 07.11.2023).
13. Понад 10 млн грн штрафу має заплатити виробник ліків, який скопіював упаковку конкурентів. Офіційний вебпортал Антимонопольного комітету України. 17 грудня 2020 року. URL: <https://amcu.gov.ua/news/ponad-10-mln-grn-shtrafu-maye-zaplatiti-virobnik-likiv-yakij-skopiyuvav-upakovku-konkurentiv> (дата звернення: 08.11.2023).
14. Про Антимонопольний комітет України : закон України від 26.11.1993 р. 3659-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3659-12#Text> (дата звернення: 15.11.2023).
15. Про державну допомогу суб'єктам господарювання: закон України від 01.07.2014 р. № 1555-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1555-18#Text> (дата звернення 18.11.2023).

16. Про затвердження Положення про Державну службу України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів: постанова Кабінету Міністрів України від 02.09.2015 р. № 667. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/667-2015-%D0%BF#n9> (дата звернення: 15.10.2023).
17. Про затвердження Положення про порядок подання заяв до Антимонопольного комітету України про попереднє отримання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання (Положення про концентрацію) : розпорядження Антимонопольного комітету України від № 33-р від 19.02.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0284-02#Text> (дата звернення: 16.09.2023).
18. Про затвердження Положення про порядок подання заяв до органів Антимонопольного комітету України про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання (Положення про узгоджені дії) : розпорядження Антимонопольного комітету України від 12.02.2002 р. № 26-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0238-02#Text> (дата звернення: 16.09.2023).
19. Про затвердження Порядку надання Кабінетом Міністрів України дозволу на узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання : постанова Кабінету Міністрів України № 219 від 28.02.2002 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/219-2002-%D0%BF#Text> (дата звернення: 08.11.2023).
20. Про захист від недобросовісної конкуренції : закон України від 07.06.1996 № 236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 08.11.2023).
21. Про захист економічної конкуренції : закон України від 11.01.2001 р. № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#n153> (дата звернення: 18.11.2023).

22. Про захист прав споживачів : закон України від 12.05.1991 р. № 1023-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-12#Text> (дата звернення: 18.11.2023).
23. Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади : постанова Кабінету Міністрів України від 10.09.2014 р. № 442. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF#Text> (дата звернення: 03.10.2023).
24. Про публічні закупівлі : закон України від 25.12.2015 р. № 922-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-19#Text> (дата звернення 05.10.2023).
25. Про рекламу : закон України від 03.07.1996 р. № 270/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/270/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 16.09.2023).
26. Про символіку Антимонопольного комітету України : указ Президента України від 10.07.2003 р. № 587/2003. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587/2003#Text> (дата звернення 03.10.2023).
27. Про утворення територіальних органів Державної служби з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів : постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 р. № 1092. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1092-2015-%D0%BF#n12> (дата звернення: 15.10.2023).
28. Про центральні органи виконавчої влади : закон України від 17.03.2011 р. № 3166-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3166-17#Text> (дата звернення: 15.10.2023).
29. Рішення адміністративної колегії північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 14 квітня 2021 року № 60/27-р/к «Про порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції та накладення штрафу». URL: <https://northmtv.amcu.gov.ua/storage/app/uploads/public/607/d1b/a9d/607d1ba9d580f333228936.pdf> (дата звернення: 14.10.2023).

- 30.Рішення Тимчасової адміністративної колегії Антимонопольного комітету України від 17 грудня 2020 р. № 793-р «Про порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції та накладення штрафу». URL: <https://amcu.gov.ua/npas/pro-porushennya-zakonodavstva-pro-zahist-vid-nedobrosovisnoyi-konkurenciyi-ta-nakladennya-shtrafu-27> (дата звернення: 15.10.2023).
- 31.Роз'яснення АМКУ від 16 березня 2021 року № 13-пр «Щодо застосування положень статті 15-1 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції» стосовно реклами лікарських засобів. URL: <https://amcu.gov.ua/npas/shchodo-zastosuvannya-polozhen-statti-151-zakonu-ukrayini-pro-zahist-vid-nedobrosovisnoyi-konkurenciyi-stosovno-reklami-likarskih-zasobiv> (дата звернення: 20.10.2023).
- 32.У справі про копіювання пакування «Цитрамону» ВС поставив крапку: рішення АМКУ про штраф в 10 млн грн залишено в силі. *Pravo.UA*. 30.12.2022. URL: <https://pravo.ua/u-spravi-pro-kopiiuvannia-upakovky-tsytramonu-vs-postavyv-krapku-rishennia-amku-pro-shtraf-v-10-mln-hrn-zalysheno-v-syli/> (дата звернення: 15.10.2023).
- 33.DeFeudis Nicole, Brennan Zachary. Covid-19 roundup: Pfizer sues former employee for stealing vaccine secrets; European officials recommend vaccine boosters ahead of winter surge. *Endpoints news*. November 24, 2021. URL: <https://endpts.com/covid-19-roundup-european-officials-recommend-vaccine-boosters-ahead-of-winter-surge-canada-becomes-first-country-to-approve-jjs-vaccine/> (Date of access: 09.11.2023).
- 34.Pfizer, ex-employee reach a deal in COVID-19 vaccine trade secrets case. *Fiercepharma*. December 8, 2021. URL: <https://www.fiercepharma.com/pharma/pfizer-strikes-deal-ex-employee-covid-19-vaccine-trade-secrets-case> (Date of access: 09.11.2023).
- 35.Pietryja M. J., Kurkiewicz S., Kurkiewicz M, Błońska-Fajfrowska B. Hermit Treutler's Jerusalem Balsam. *Die Pharmazie*. 2021, Jun 1, Vol. 76(6). P. 287-293. URL: <https://doi.org/10.1691/ph.2021.1024> (Date of access: 10.11.2023).

36.Snyder Bulik Beth. Name that vaccine: From Comirnaty to Spikevax to Nuvaxovid, Covid-19 shots' brand names remain little-known. *Endpoints news*. November 22, 2021. URL: <https://endpts.com/name-that-vaccine-from-comirnaty-to-spikevax-to-nuvaxovid-covid-19-shots-brand-names-remain-little-known/> (Date of access: 11.11.2023)

Національний фармацевтичний університет

Факультет фармацевтичний

Кафедра соціальної фармації

Ступінь вищої освіти магістр

Спеціальність 226 Фармація, промислова фармація

Освітня програма Фармація

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувачка кафедри
соціальної фармації

Аліна ВОЛКОВА

«12» вересня 2023 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ

Катерини ДАВИДЕНКО

1. Тема кваліфікаційної роботи: «Дослідження сучасних форм проявів недобросовісної конкуренції в охороні здоров'я»

керівник кваліфікаційної роботи: Галина БОЛДАРЬ, к.юрид.н., доцент
затверджений наказом НФаУ від «23» жовтня 2023 року № 233.

2. Строк подання здобувачем вищої освіти кваліфікаційної роботи: грудень 2023 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи: стало законодавство України, наукові праці (дисертації, монографії, статті), рішення Верховного Суду України, матеріали правозастосовчої практики Антимонопольного комітету України.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

- проаналізувати конкурентне законодавство України;
- скласти перелік протиправних дій, які належать до форм проявів недобросовісної конкуренції у підприємницькій діяльності у сфері ОЗ;
- здійснити класифікацію правопорушень конкурентного законодавства, що можуть бути вчинені у сфері ОЗ;
- з'ясувати конкретні форми вчинення тих видів правопорушень, які є проявами недобросовісної конкуренції у сфері ОЗ;
- охарактеризувати правовий статус Антимонопольного комітету України;
- розкрити повноваження Держпродспоживслужби у сфері протидії та запобіганню проявам недобросовісної конкуренції в ОЗ;
- висвітлити практичні аспекти юридичної відповідальності за недобросовісну конкуренцію у сфері ОЗ;
- проаналізувати специфіку діяльності АМКУ щодо протидії проявам недобросовісної конкуренції в ОЗ.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): таблиць – 1, рисунків – 13.

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Ім'я, ПРІЗВИЩЕ, посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Галина БОЛДАРЬ, доцент закладу вищої освіти кафедри соціальної фармації	12.09.2023 р.	12.09.2023 р.
2	Галина БОЛДАРЬ, доцент закладу вищої освіти кафедри соціальної фармації	13.10.2023 р.	13.10.2023 р.
3	Галина БОЛДАРЬ, доцент закладу вищої освіти кафедри соціальної фармації	13.11.2023 р.	13.11.2023 р.

7. Дата видачі завдання: «12» вересня 2023 року.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів кваліфікаційної роботи	Примітка
1	Аналіз даних наукової, періодичної літератури відповідно до завдань кваліфікаційної роботи.	вересень 2023 р.	виконано
2	Вивчення засад правового забезпечення добросовісної конкуренції в охороні здоров'я.	жовтень 2023 р.	виконано
3	Характеристика компетенції державних органів України щодо реалізації повноважень з протидії недобросовісній конкуренції в охороні здоров'я.	листопад 2023 р.	виконано
4	Аналіз практичних аспектів юридичної відповідальності за недобросовісну конкуренцію в охороні здоров'я.	грудень 2023 р.	виконано
5	Узагальнення одержаних даних.	грудень 2023 р.	виконано
6	Оформлення кваліфікаційної роботи.	грудень 2023 р.	виконано

Здобувач вищої освіти

_____ Катерини ДАВИДЕНКО

Керівник кваліфікаційної роботи

_____ Галина БОЛДАРЬ

ВИТЯГ З НАКАЗУ № 233
по Національному фармацевтичному університету

від 23 жовтня 2023 року

Затвердити тему, керівника та рецензента кваліфікаційної роботи здобувачу вищої освіти заочної форми навчання фармацевтичного факультету НФаУ 2024 року випуску:

№ з/п	Прізвище, ім'я по батькові здобувача вищої освіти	Тема кваліфікаційної роботи (українською мовою)	Тема кваліфікаційної роботи (англійською мовою)	Керівник кваліфікаційної роботи	Рецензент кваліфікаційної роботи
1.	Давиденко Катерина Василівна	Дослідження сучасних форм проявів недобросовісної конкуренції в охороні здоров'я	Research on modern forms of unfair competition in healthcare	доц. Болдарь Г. Є.	проф. Панфілова Г. Л.

ПІДСТАВА: службова записка завідувача кафедри про затвердження теми кваліфікаційної роботи, керівника та рецензента.

Вірно: пров. фахівець деканату

Н. В. Фоменко

ВИСНОВОК

**Комісії з академічної доброчесності про проведену експертизу
щодо академічного плагіату у кваліфікаційній роботі
здобувача вищої освіти**

№ 125762 від « 26 » січня 2024 р.

Проаналізувавши випускню кваліфікаційну роботу за магістерським рівнем здобувача вищої освіти заочної форми навчання Давиденко Катерини Василівни, _____ курсу, _____ групи, спеціальності 226 Фармація, промислова фармація, на тему: «Дослідження сучасних форм проявів недобросовісної конкуренції в охороні здоров'я / Research on modern forms of unfair competition in healthcare», Комісія з академічної доброчесності дійшла висновку, що робота, представлена до Екзаменаційної комісії для захисту, виконана самостійно і не містить елементів академічного плагіату (компіляції).

**Голова комісії,
професор**

Інна ВЛАДИМИРОВА

4%

14%

ВІДГУК

**наукового керівника на кваліфікаційну роботу ступеня вищої освіти
магістр, спеціальності 226 Фармація, промислова фармація**

Катерини ДАВИДЕНКО

**на тему: «Дослідження сучасних форм проявів недобросовісної
конкуренції в охороні здоров'я»**

Актуальність теми. Дотримання принципів добросовісної конкуренції в умовах венного стану набуває особливої актуальності, адже це є запорукою для гідної ділової репутації суб'єктів господарювання у сфері ОЗ. Ділова репутація набувається конкретним учасником ринкових відносин, зокрема, в результаті виробництва якісної продукції, надання послуг на високому рівні, реалізації маркетингової кампанії, промоції товарів та послуг, що, у свою чергу, вимагає від суб'єкта господарювання залучення значних фінансових та людських ресурсів.

Практична цінність висновків, рекомендацій та їх обґрунтованість. Сформульовані в роботі висновки достатньо обґрунтовані. На підставі вивчення матеріалів судової практики ВСУ з питань застосування законодавства про захист економічної конкуренції та результатів правозастосовчої діяльності АМКУ виділені та класифіковані форми порушень, які мають місце серед суб'єктів господарської діяльності у сфері ОЗ. Показано, що до основних видів можна віднести наступні: 1) антиконкурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання (зокрема, погодження конкурентної поведінки на торгах шляхом обміну інформацією під час підготовки тендерної документації); 2) недобросовісна конкуренція. Узагальнено, що найчастіше суб'єкти господарювання у сфері ОЗ вчиняють такі порушеннями, які вважаються проявами недобросовісної конкуренції: 1) неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання (форми проявів: неправомірне використання позначень, копіювання

зовнішнього вигляду виробу, неправомірна порівняльна реклама); 2) створення перешкод суб'єктам господарювання у процесі конкуренції та досягнення неправомірних переваг у конкуренції (форми проявів: дискредитація суб'єкта господарювання; поширення інформації, що вводить в оману). З'ясовано, що суб'єкти господарювання у сфері ОЗ, допускають порушення, які пов'язані із запитуванням інформації, проведенням перевірок АМКУ, а також активно користуються своїм правом оскаржувати рішення цього органу до суду.

Оцінка роботи. Дослідження виконане на достатньому теоретичному рівні. Матеріал в роботі викладено докладно, логічно та послідовно. Зроблено обґрунтовані узагальнення, сформульовано виважені висновки, застосовані різноманітні методи наукового пізнання. При написанні роботи авторка опрацювала достатню кількість сучасних джерел інформації.

Загальний висновок та рекомендації про допуск до захисту. Кваліфікаційна робота Катерини ДАВИДЕНКО «Дослідження сучасних форм проявів недобросовісної конкуренції в охороні здоров'я» представляє дослідницьку роботу, відповідає усім необхідним вимогам та може бути рекомендована до захисту на засіданні Екзаменаційної комісії НФаУ.

Науковий керівник

Галина БОЛДАРЬ

«11» грудня 2023 р.

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу ступеня вищої освіти магістр, спеціальності
226 Фармація, промислова фармація

Катерини ДАВИДЕНКО

на тему: «Дослідження сучасних форм проявів недобросовісної
конкуренції в охороні здоров'я»

Актуальність теми. В сучасних умовах ринкових відносин поряд із правомірною діяльністю суб'єктів господарювання на фармацевтичному ринку та на ринку медичних послуг зустрічаються випадки вчинення діянь, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у підприємстві. Недобросовісний суб'єкт господарювання паразитує на діловій репутації й досягненнях конкурента для отримання більших переваг для себе, зокрема, створюючи у споживача хибне враження про джерело походження товару та його зв'язок з іншим виробником, у якого вже склалась гідна ділова репутація.

Теоретичний рівень роботи. Дослідження виконано на високому теоретичному рівні. Авторка в повному обсязі продемонструвала свої практичні вміння та навички здійснювати інформаційний пошук, працювати з літературними джерелами та проводити відбір найбільш достовірних й релевантних матеріалів, аналізувати та систематизувати дані, що отримані з різних джерел, роблячи при цьому власні висновки.

Пропозиції автора з теми дослідження. Результати дослідження можуть бути корисними у практичній діяльності суб'єктів господарювання у сфері охорони здоров'я та для подальшої науково-дослідної діяльності. Висвітлено, що органами, до яких суб'єкт господарювання може звернутися за захистом своїх прав у випадку наявності ознак порушення з боку недобросовісного конкурента, є Антимонопольний комітет України та судові органи. Акцентовано увагу на тому, що у разі існування реальної потенційної загрози

діловій репутації або фактичного нанесення їй шкоди внаслідок недобросовісних дій з боку конкурента, суб'єкт господарювання має право невідкладно звертатися до АМКУ з метою припинення або запобігання неправомірним діям. Доведено, що компетенція АМКУ та Держпродспоживслужби України певним чином є суміжною: 1) щодо захисту суб'єктів господарювання і споживачів від недобросовісної конкуренції у рекламі; 2) при здійсненні контролю за додержанням вимог законодавства щодо формування, встановлення та застосування цін і тарифів. Здійснено відмежування компетенції цих органів у названих суміжних сферах, наведено повноваження кожного з них.

Практична цінність висновків, рекомендацій та їх обґрунтованість.

Одержані в роботі результати достатньо обґрунтовані, вони можуть бути використані у практичній діяльності органів, що здійснюють публічне управління у галузі охорони здоров'я, громадських організацій, закладів охорони здоров'я.

Недоліки роботи. У тексті роботи зустрічаються деякі орфографічні помилки, однак це не впливає на якість виконаного дослідження.

Загальний висновок і оцінка роботи. Кваліфікаційна робота Катерини ДАВИДЕНКО «Дослідження сучасних форм проявів недобросовісної конкуренції в охороні здоров'я» відповідає всім необхідним вимогам та може бути рекомендована до захисту на засіданні екзаменаційної комісії НФаУ за спеціальністю 226 Фармація, промислова фармація.

Рецензент _____

проф. Ганна ПАНФІЛОВА

«15» грудня 2023 р.

ВИТЯГ
з протоколу засідання кафедри соціальної фармації
№ 7 від «19» грудня 2023 року

ПРИСУТНІ: зав. каф. доц. Волкова А. В., доц. Болдарь Г.Є., доц. Гавриш Н.Б., доц. Калайчева С.Г., доц. Корж Ю.В., доц. Овакімян О.С., доц. Севрюков О.В., доц. Терещенко Л.В., ас. Ноздріна А.А., ас. Пилюга Л.В., ас. Сурікова І.О., ас. Тарасенко Д.Ю.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ: Про представлення до захисту в Екзаменаційній комісії кваліфікаційних робіт.

СЛУХАЛИ: завідувачку кафедри доц. Волкову А. В. з рекомендацією представити до захисту в Екзаменаційній комісії кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти спеціальності 226 Фармація, промислова фармація Давиденко Катерини Василівни на тему: «Дослідження сучасних форм проявів недобросовісної конкуренції в охороні здоров'я».

Науковий керівник: к. юр. н., доцент кафедри соціальної фармації Болдарь Г.Є

Рецензент: д. фарм. н., професор кафедри організації та економіки фармації Панфілова Г.Л.

ВИСТУПИЛИ: доц. Корж Ю.В., доц. Терещенко Л.В., доц. Овакімян О.С. висловили рекомендації до кваліфікаційної роботи Давиденко Катерини Василівни

УХВАЛИЛИ: Рекомендувати до захисту в Екзаменаційній комісії кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти Давиденко Катерини Василівни на тему: «Дослідження сучасних форм проявів недобросовісної конкуренції в охороні здоров'я».

Завідувачка кафедри
соціальної фармації, доцент _____

Аліна ВОЛКОВА

Секретар, асистент _____

Альміра НОЗДРІНА

НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОДАННЯ ГОЛОВІ ЕКЗАМЕНАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ ЩОДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Направляється здобувачка вищої освіти Катерина ДАВИДЕНКО до захисту кваліфікаційної роботи за галуззю знань 22 Охорона здоров'я спеціальністю 226 Фармація, промислова фармація освітньою програмою Фармація на тему: «Дослідження сучасних форм проявів недобросовісної конкуренції в охороні здоров'я»

Кваліфікаційна робота і рецензія додаються.

Декан факультету _____ / Микола ГОЛІК /

Висновок керівника кваліфікаційної роботи

Здобувачка вищої освіти Катерина ДАВИДЕНКО виконала усі поставлені завдання відповідно до мети роботи у повному обсязі. Здобувачка вищої освіти показала вміння працювати з нормативно-правовими актами, документами та науковою літературою, проводити аналіз та узагальнення результатів дослідження, формулювати висновки.

У цілому, кваліфікаційна робота Катерини ДАВИДЕНКО на тему «Дослідження сучасних форм проявів недобросовісної конкуренції в охороні здоров'я» може бути рекомендована до офіційного захисту в Екзаменаційній комісії Національного фармацевтичного університету.

Керівник кваліфікаційної роботи

Галина БОЛДАРЬ

«11» грудня 2023 р.

Висновок кафедри про кваліфікаційну роботу

Кваліфікаційну роботу розглянуто. Здобувачка вищої освіти Катерина ДАВИДЕНКО допускається до захисту даної кваліфікаційної роботи в Екзаменаційній комісії.

Завідувачка кафедри
соціальної фармації

Аліна ВОЛКОВА

«19» грудня 2023 року

Кваліфікаційну роботу захищено
у Екзаменаційній комісії

« 7 » лютого 2024 р.

З оцінкою _____

Голова Екзаменаційної комісії,

доктор фармацевтичних наук, професор

_____ /Марія ЗАРІЧКОВА/